

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Zhodnocení finančních prostředků domácností v České republice

Eva Židová

**Bakalářská práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Eva Židová
Osobní číslo: E11740
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika
Název tématu: Zhodnocení finančních prostředků domácností v České republice
Zadávací katedra: Ústav ekonomických věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analýza základních forem investičních možností domácností v České republice s využitím dostupných dat a vhodných metod. V práci jsou charakterizovány a analyzovány bankovní i nebankovní produkty pro zhodnocení finančních prostředků domácností v ČR.

Zásady:

- Analýza struktury úspor českých domácností.
- Charakteristika jednotlivých forem investičních možností domácností.
- Analýza produktů pro zhodnocení finančních prostředků domácností z pohledu jejich likvidity a výnosnosti.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. 3. vyd. - přeprac. Praha: Ekopress, c2009, 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
JANDA, Josef. Spořit nebo investovat?. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 167 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-3670-9.
LIŠKA, Václav. Kapitálové trhy a kolektivní investování. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004, 525 s. ISBN 80-86419-63-0.
ŠÍDLO, Dušan. Život jako riziko, aneb, Zásady pojišťování životních rizik. 1. vyd. Praha: D. Šídlo, 2010, 188 s. ISBN 978-80-904345-1-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jiří Nožička, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejnková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Eva Židová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Jiřímu Nožičkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce „Zhodnocení finančních prostředků domácností v České republice“ je zhodnocení struktury úspor českých domácností a analýza vybraných forem úspor domácností. Práce se věnuje charakteristice spořicíh účtů, termínovaných vkladů, stavebního spoření, doplňkového penzijního spoření, životního pojištění a kolektivního investování. První část popisuje vývoj důchodů, spotřeby a úspor domácností a je zde popsána struktura úspor domácností za posledních patnáct let. Po charakteristice jednotlivých forem úspor jsou zhodnoceny jejich výhody a nevýhody pro investora a nechybí ani jejich zhodnocení z hlediska výnosnosti a rizikovosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

úspory, investice, spořicí účty, termínované vklady, stavební spoření, doplňkové penzijní spoření, životní pojištění, kolektivní investování

TITLE

The valorization of financial means of the Czech Republic households

ANNOTATION

The subject of the Bachelor's Thesis "The Valorization of Financial Means of the Czech Republic Households" is the evaluation of the Czech households' savings structure and the analysis of selected forms of households' savings. The paper is devoted to the characteristics of the saving accounts, the term deposits, the saving in a building society, the supplementary pension saving, the life insurance and the collective investment. The first part describes a development of pensions, consumptions and savings of households and the structure of households during the last fifteen years. After the characteristics of individual forms of savings there are analyzed advantages and disadvantages for investors as well as the assessment from the perspective of productivity and risks.

KEYWORDS

savings, investment, saving accounts, term deposits, saving-buildings, additional pension saving, life insurance, collective investment

OBSAH

ÚVOD	11
1 MOŽNOSTI ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ.....	12
1.1 NEPŘÍMÉ FINANCOVÁNÍ	13
1.1.1 <i>Banky</i>	13
1.1.2 <i>Družstevní záložny</i>	16
1.1.3 <i>Stavební spořitelny</i>	16
1.1.4 <i>Pojišťovny</i>	17
1.1.5 <i>Penzijní společnosti</i>	17
1.1.6 <i>Instituce kolektivního investování</i>	17
1.2 PŘÍMÉ FINANCOVÁNÍ	18
1.2.1 <i>Investiční instrumenty</i>	18
2 STRUKTURA ÚSPOR ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ	20
2.1 VÝVOJ PŘÍJMŮ A SPOTŘEBY A ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ V ČR	20
2.2 MÍRA ÚSPOR	22
2.3 ZMĚNY VE STRUKTUŘE ÚSPOR	23
3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SPOŘICÍCH A INVESTIČNÍCH MOŽNOSTÍ	25
3.1 SPOŘICÍ ÚČTY	25
3.1.1 <i>Vznik spořicího účtu</i>	25
3.1.2 <i>Výnosy ze spořicího účtu</i>	26
3.2 TERMÍNOVANÉ VKLADY	26
3.2.1 <i>Vznik termínovaných vkladů</i>	26
3.2.2 <i>Výnosy z termínovaných vkladů</i>	26
3.3 STAVEBNÍ SPOŘENÍ	27
3.3.1 <i>Vznik stavebního spoření</i>	27
3.3.2 <i>Výnosy ze stavebního spoření</i>	28
3.4 DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ SPOŘENÍ	29
3.4.1 <i>Vznik doplňkového penzijního spoření</i>	31
3.4.2 <i>Výnosy z doplňkového penzijního spoření</i>	31
3.5 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	33
3.5.1 <i>Vznik životního pojištění</i>	34
3.5.2 <i>Výnosy z životního pojištění</i>	34
3.6 KOLEKTIVNÍ INVESTOVÁNÍ	35
3.6.1 <i>Podstata kolektivního investování</i>	36
3.6.2 <i>Výnosy z kolektivního investování</i>	37
4 ANALÝZA VYBRANÝCH PRODUKTŮ Z POHLEDU JEJICH LIKVIDITY A VÝNOSNOSTI ..	38
4.1 ANALÝZA SPOŘICÍCH ÚČTŮ A TERMÍNOVANÝCH VKLADŮ	38
4.1.1 <i>Zhodnocení finančních prostředků pomocí spořicího účtu a termínovaných vkladů</i>	38
4.1.2 <i>Výhody a nevýhody spořicího účtu</i>	39
4.1.3 <i>Výhody a nevýhody termínovaných vkladů</i>	40
4.1.4 <i>Český trh spořicího účtu a termínovaných vkladů</i>	40
4.2 ANALÝZA STAVEBNÍHO SPOŘENÍ	42
4.2.1 <i>Zhodnocení finančních prostředků při využití stavebního spoření</i>	42
4.2.2 <i>Výhody a nevýhody stavebního spoření</i>	43
4.2.3 <i>Český trh stavebního spoření</i>	44
4.3 ANALÝZA DOPLŇKOVÉHO PENZIJNÍHO SPOŘENÍ	46
4.3.1 <i>Zhodnocení finančních prostředků v doplňkovém penzijním spoření</i>	46
4.3.2 <i>Výhody a nevýhody doplňkového penzijního spoření</i>	47
4.3.3 <i>Český trh doplňkového penzijního spoření</i>	48
4.4 ANALÝZA ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ Z POHLEDU ZHODNOCENÍ PROSTŘEDKŮ	49
4.4.1 <i>Zhodnocení finančních prostředků v životním pojištění</i>	49
4.4.2 <i>Výhody a nevýhody kapitálového a investičního životního pojištění</i>	51
4.4.3 <i>Český trh životního pojištění</i>	52
4.5 ANALÝZA KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ	53
4.5.1 <i>Výběr fondu</i>	53
4.5.2 <i>Výhody a nevýhody kolektivního investování</i>	54

4.5.3	<i>Otevřené podílové fondy</i>	55
4.5.4	<i>Český trh kolektivního investování</i>	55
5	DOPORUČENÍ DOMÁCNOSTEM	58
5.1	ZÁSADY INVESTOVÁNÍ.....	58
5.2	VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH SPOŘICÍCH A INVESTIČNÍCH PRODUKTŮ	59
	ZÁVĚR	61
	POUŽITÁ LITERATURA	63
	SEZNAM PŘÍLOH	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výpočet jistiny při standardní délce spoření	29
Tabulka 2: Státní příspěvek	32
Tabulka 3: Nejlepší nabídky na trhu spořicíh účtů v červenci roku 2014	41
Tabulka 4: Nejlepší nabídky na trhu termínovaných vkladů v červenci roku 2014.....	41
Tabulka 5: Podmínky stavebních spořitelen.....	45
Tabulka 6: Podíl jednotlivých penzijních společností na trhu v % za rok 2013	49
Tabulka 7: Strategie používané v investičním životním pojištění.....	50
Tabulka 8: Podíly jednotlivých pojišťoven na trhu životního pojištění a jejich pořadí za rok 2013	53
Tabulka 9: Hodnoty majetku v domácích a v zahraničních fondech v mld. Kč.....	56
Tabulka 10: Vyhodnocení vybraných investičních příležitostí pomocí výnosnosti, rizikovosti a likvidity.....	60

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Schéma znázorňuje fungování finančních trhů.....	12
Obrázek 2: Graf zobrazuje hrubý disponibilní důchod a jeho užití na výdaje na konečnou spotřebu (v b. c., v mil. Kč, I. osa) a hrubé úspory (v b. c., v mil. Kč, p. osa).....	21
Obrázek 3: Graf popisuje míru hrubých úspor domácností v ČR a v EU v letech 2008 – 2012 (v %)	22
Obrázek 4: Graf zobrazuje strukturu úspor domácností v ČR v letech 2008 – 2013 (v mld. Kč)	24
Obrázek 5: Graf zobrazuje vývoj objemu úspor českých domácností v bankovním sektoru od prosince 1998 do prosince 2013 (v mld. Kč).....	38
Obrázek 6: Graf zobrazuje počet nově uzavřených smluv stavebního spoření v jednotlivých letech 2008 – 2013.....	43
Obrázek 7: Obrázek zobrazuje vývoj majetku v zahraničních a domácích fondech od roku 2002 do 2013	56
Obrázek 8: Graf zobrazuje trh podílových fondů v ČR (zahraniční i domácí fondy) podle typů za rok 2013	57
Obrázek 9: Obrázek znázorňuje investiční trojúhelník	59

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AKAT	Asociace pro kapitálový trh
apod.	a podobně
BÚ	běžný účet
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPS	Doplňkové penzijní spoření
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	Korun českých
mil.	milion
mld.	miliarda
p. a.	per annum (za rok)
PF	Penzijní fond
PP	Penzijní připojištění
PS	Penzijní společnost
USA	United States of America
Sb.	Sbírka zákonů

ÚVOD

Domácnosti patří mezi základní ekonomické subjekty v České republice. Na trzích výrobních faktorů tvoří zejména nabídku výrobních faktorů práce a kapitálu pro jiné ekonomické subjekty. Za poskytnuté výrobní faktory od nich dostávají důchody, pomocí nichž mohou uspokojovat své potřeby. Kvůli svým potřebám mohou vystupovat na trzích také jako poptávající, kteří se snaží získat statky a služby pro uspokojení svých potřeb.

Objem získaných disponibilních aktiv domácností nedokáže vždy pokrýt jejich aktuální spotřební výdaje a někdy se stává, že ani spotřební výdaje nedosahují takové výše, jaké dosahují jejich disponibilní aktiva. Tyto nerovnováhy potom vedou k tomu, že domácnosti hradí své spotřební výdaje pomocí úvěrů a půjček. Naopak přebytečné finanční prostředky poskytují jiným ekonomickým subjektům nebo pomocí nich tvoří úspory.

K tomu, aby byly domácnosti ochotné spořit a investovat, musí být nějakým způsobem motivovány, například pomocí úroků, státních příspěvků, daňových zvýhodnění nebo dalších výhod. Tato zvýhodnění by měla domácnostem zajistit, že v budoucnosti budou moci uspokojit více svých potřeb.

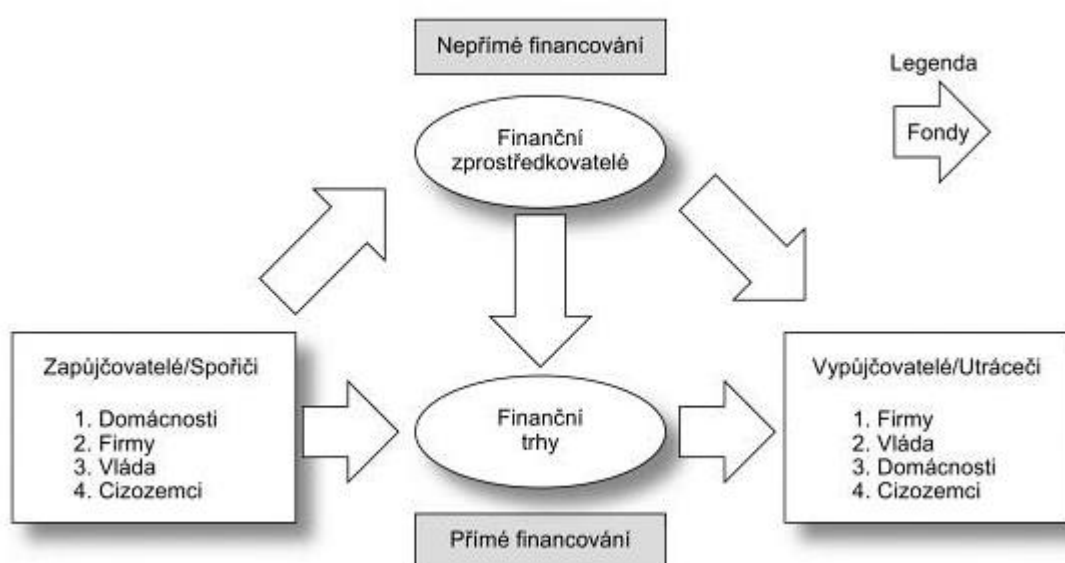
Tato práce se bude zabývat produkty, které nabízí domácnostem zhodnocení jejich finančních prostředků. V současné době jsou k tomuto účelu k dispozici bankovní i nebankovní produkty. Dříve domácnosti využívaly především termínované vklady a vkladní knížky. Postupem času přicházely na trh nové produkty a domácnosti začaly měnit strukturu uložených úspor, a proto se tato práce bude také zabývat strukturou úspor českých domácností.

Mimo jiné bude práce obsahovat informace o výhodách, nevýhodách a dalších faktorech, které musí domácnosti zohlednit při výběru finančních produktů. Je optimální zvolit takové, které budou disponovat vyváženým poměrem mezi požadovaným výnosem, možným rizikem a likviditou.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení struktury úspor českých domácností a analýza vybraných bankovních i nebankovních produktů. Především budou demonstrovány jejich výhody a nevýhody, také jejich výnosnost a likvidita.

1 MOŽNOSTI ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

Každý subjekt v ekonomice někdy disponoval buď přebytkem finančních prostředků, či jejich nedostatkem. Z tohoto důvodu existují finanční trhy, na kterých dochází k transferu disponibilních fondů od přebytkových jednotek k těm deficitním. V této souvislosti je nutné také rozlišovat přímé a nepřímé financování. Přímé financování se vyznačuje nepřítomností finančních zprostředkovatelů, zatímco nepřímé financování je realizováno pomocí finančních zprostředkovatelů. Fungování finančních trhů znázorňuje Obrázek 1. [2]

Obrázek 1: Schéma znázorňuje fungování finančních trhů

Zdroj:[2]

Přímé financování je realizováno nejčastěji formou různých druhů cenných papírů, kdy mezi přebytkovým a deficitním subjektem nestojí žádný mezičlánek. V případě nepřímého financování vstupuje mezi dlužníka a věřitele další subjekt – zprostředkovatel. Na trhu působí řada různých finančních zprostředkovatelů, které se rozdělují na:

- bankovní finanční zprostředkovatele,
- nebankovní finanční zprostředkovatele. [14]

Pro bankovní finanční zprostředkovatele je charakteristické přijímání různých forem vkladů na jedné straně a na druhé poskytování úvěrů. Pro provádění bankovní činnosti musí banka získat licenci a podléhá relativně přísné regulaci a dohledu. Nebankovní finanční zprostředkovatelé jsou finanční instituce, které nemají bankovní licenci, takže nejsou bankami. Jedná se o pojišťovny, penzijní společnosti, podílové a investiční fondy a firmy cenných papírů. Finanční zprostředkovatelé akumulují finanční prostředky nejen od

domácností, ale i od společností, které se chtějí vyhnout rizikům a tak dávají své finanční prostředky například bankám do úschovy. [10], [14]

1.1 Nepřímé financování

V rámci nepřímého financování mohou subjekty na finančních trzích přesouvat své disponibilní fondy pomocí finančních zprostředkovatelů. Existuje celá řada finančních zprostředkovatelů, které lze rozčlenit do základních čtyř kategorií:

- depozitní instituce – komerční banky, stavební spořitelny a družstevní záložny,
- smluvně spořicí instituce – penzijní fondy a pojišťovny,
- investiční zprostředkovatelé – finanční společnosti a podílové fondy,
- ostatní finanční instituce – hypoteční banky, leasingové společnosti a faktoringové společnosti. [2]

1.1.1 Banky

Banka je charakterizována jako subjekt finančního zprostředkování (někdy označovaným jako depozitní instituce), který se zároveň podílí na emisi bezhotovostních peněz a také umožňuje realizaci platebního styku. [13]

V současných bankovních systémech jednoznačně převládá model univerzálního bankovníctví. Je založen na tom, že banky mohou poskytovat řadu bankovních produktů, jimiž máme na mysli klasické bankovní produkty komerčního bankovníctví (především depozitní bankovní produkty), tak i produkty investičního bankovníctví. Investiční bankovníctví zahrnuje transakce, které jsou prováděny s cennými papíry, finančními deriváty a ostatními instrumenty trhů cenných papírů. Obsahuje především zprostředkované obchody na účet svých zákazníků. [14]

Depozitní bankovní produkty slouží ke zhodnocení volných finančních prostředků domácností. Z pohledu banky představují depozitní produkty formy získání cizího kapitálu, odrážejí se na straně pasiv bankovní rozvahy a znamenají závazky banky vůči klientům. Za základní formy těchto produktů lze považovat:

- přijímání vkladů v podobě vkladů na viděnou, termínovaných a úsporných vkladů,
- emise bankovních dluhopisů, které zahrnují celou škálu různých typů dluhových papírů, lišících se z hlediska splatnosti, způsobu ručení nebo obchodovatelnosti atd.

[14]

Vklady na viděnou

Jedná se o vklady na požádání, vista vklady, spořicí účty nebo běžné vklady, které jsou kdykoli bez výpovědní lhůty splatné. Mají transakční charakter a jsou určeny především k provádění bezhotovostního platebního styku. Vzhledem k velmi vysoké likviditě, bývá úroková sazba zpravidla relativně velmi nízká, ale stabilní (nejsou příliš citlivé na změny tržních úrokových sazeb). Zůstatek na těchto účtech udržován obvykle jen ve výši potřebné k zajištění likvidity majitele účtu. [12], [14]

Bankovní účet je základní bankovní produkt. Banka si vede záznamy o tom, kolik peněz si u ní klient uložil, kolik peněz si vybral a kolik mu na účtu zbývá. Finanční prostředky na běžném účtu jsou kdykoli dostupné, takže se vyznačují vysokou likviditou. Lze s nimi tedy v poměrně krátkém čase například splatit různé náklady nebo dluhy domácnosti. Jde o základní možnost, jak může klient zhodnotit své finanční prostředky. Díky nízkým úrokovým sazbám a poplatkům za jeho vedení dochází k minimálnímu zhodnocení, respektive díky inflaci ke znehodnocení vložených prostředků. Úročení se na těchto účtech totiž pohybuje maximálně do 0,5 %. [10], [17], [38]

Spořicí účty patří k nejnámějším spořicími produktům, které nabízejí téměř všechny banky a družstevní záložny. Jejich význam je v uložení krátkodobých peněz, tedy vkladů nepřevyšující délku 12 měsíců. Omezujícím faktorem je úroková sazba, která je zpravidla nižší než u termínovaných vkladů. Výhodou je vysoká likvidita, protože se dostupnost peněz počítá ve dnech. [6]

Termínované vklady

Jsou to vklady na pevnou a většinou větší částku, kterou si klient ukládá u banky za účelem vyššího úrokového výnosu. Klient se však dobrovolně vzdává možnosti disponovat s vloženým vkladem. Z hlediska způsobu časového omezení dispozice s vkladem se rozeznávají dva druhy termínovaných vkladů:

- vklady na pevnou lhůtu,
- vklady s výpovědní lhůtou. [14]

Za předčasný výběr vkladu požaduje banka náhradu. Náhrada může být stanovena různými způsoby:

- procentem z vybírané částky,
- pevnou částkou, která se zpravidla závisí na délce výpovědní lhůty. [17]

Úrokové sazby u termínovaných vkladů jsou tím vyšší, čím vyšší je vklad a čím delší je doba splatnosti (resp. výpovědní lhůta). U vkladů na pevnou lhůtu jsou zpravidla stanoveny fixně po celou dobu splatnosti, u vkladů s výpovědní lhůtou se většinou mění během trvání vkladu. [14]

Úsporné vklady

Jsou to vklady na úsporných vkladových účtech, proti kterým vystavuje banka doklad, nejčastěji ve formě vkladní knížky. Disponovat s vkladem je možné pouze po předložení tohoto dokladu. Na rozdíl od termínovaných vkladů se zde mění zůstatek v důsledku vkladů a výběrů. Jsou také méně citlivé na vývoj úrokové míry než termínované vklady. [14]

Vkladní knížky jsou vyhledávány zejména starší generací bankovních klientů a průměrně vykazují relativně nižší zůstatky. Jsou využívány především k dlouhodobějšímu ukládání či pravidelnému spoření. Podmínkou jakéhokoli nakládání s depozitem je předložení příslušného dokladu (vkladní knížky), který zachycuje aktuální výši vkladu i změny, jimiž prošel a také připsaný úrok i aktuální zůstatek vkladu. Mohou být pouze na jméno, tzn., že jsou vystaveny na jméno, adresu a rodné číslo majitele. S vkladem v tomto případě může disponovat pouze jeho majitel po předložení průkazu totožnosti. [13]

Existuje několik forem vkladních knížek:

- vkladní knížky bez výpovědní lhůty,
- vkladní knížky s výpovědní lhůtou. [17]

Vkladní knížky bez výpovědní lhůty jsou vhodné pro krátkodobé uložení úspor. Vklad je úročen a může být kdykoli vybrán (jedná se o netermínované depozitum). Vkladní knížky s výpovědní lhůtou jsou termínované, a proto jsou vhodnější pro dlouhodobější spoření. Pokud chce vkladatel peníze vybrat, musí v dostatečném předstihu peněžní částku vypovědět. Výpovědní lhůta může činit například 3 měsíce, 6 měsíců, 12 měsíců nebo 2 roky. Vklad je možné vybrat i před uplynutím výpovědní lhůty nebo bez podání výpovědi. V takovém případě však banka požaduje náhradu za nedodržení výpovědní lhůty. S délkou výpovědní lhůty roste i výše úrokové sazby, kterou je vklad na vkladní knížce úročen. [17]

Bankovní dluhové cenné papíry

Kromě přijímání vkladů patří k rozšířeným formám bankovních depozitních produktů i emise různých druhů bankovních dluhových cenných papírů. Ve srovnání s vklady, mají všechny dluhové cenné papíry jednu významnou odlišnost: nevztahuje se na ně zákonné

pojištění vkladů. Pro klienta to znamená vyšší riziko, naopak pro banky to znamená, že z těchto zdrojů neplatí příspěvek do fondu pojištění vkladů. [14]

Bankovní dluhové cenné papíry se vyskytují ve dvou formách:

- dluhopisy, které zahrnují všechny formy, na které se vztahuje zákon o dluhopisech včetně zvláštních druhů v podobě hypotečních zástavních listů,
 - depozitní směnky jsou bankou vydané směnky proti uložení prostředků klientem.
- [5]

Bankovní dluhopis je cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost banky jako emitenta toto právo uspokojit. Může být vydán v listinné nebo v zaknihované podobě. Speciálním druhem dluhopisů jsou hypoteční zástavní listy, které mohou emitovat pouze banky se speciální licencí. Jejich zásadní odlišnost je v tom, že zdroje získané z nich mohou banky použít výhradně na refinancování hypotečních úvěrů. Vzhledem k tomu, že hypoteční úvěry jsou v důsledku zajištění zástavním právem k nemovitostem relativně málo rizikové, jsou proto i hypoteční zástavní listy relativně bezpečným cenným papírem. [5], [14]

Depozitní směnky nepodléhají zákonu o dluhopisech. Řídí se však zákonem směnečným a šekovým. Podstatou depozitních směnek je to, že banka vystavuje ve prospěch klienta vlastní směnku a zavazuje se tak, vyplatit oprávněnému majiteli směnky v době její splatnosti směnečnou částku. Klient získává směnku proti složení směnečné částky bance, popřípadě její diskontované výše. [5]

1.1.2 Družstevní záložny

Družstevní záložny fungují na družstevním principu. Pokud si bude chtít klient založit některý z nabízených produktů družstevní záložnou, musí se stát jejím členem – družstevníkem. Dohled nad družstevními záložnami vykonává Česká národní banka. [6]

1.1.3 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny jsou specializované subjekty, které se snaží uspokojovat bytové potřeby obyvatel. Stavební spoření je finanční produkt, který může na základě právní úpravy poskytovat jen stavební spořitelna. Stavební spoření funguje dvousložkově. Je možné u něho navíc získat dvojí zvýhodnění. První složka se skládá ze spoření a připisování státních příspěvků, druhá složka se pak týká úvěru ze stavebního spoření a možnosti si snížit daňový základ. [5], [7]

1.1.4 Pojišťovny

Pojišťovnou je právnická osoba, která dostala povolení k provozování pojišťovací činnosti. Pojistné riziko je potencionální možnost vzniku pojistné události, při níž pojišťovna podle sjednané pojistné smlouvy vyplácí pojistné plnění. Pojištění slouží tedy pojištěnému jako ochrana proti pojistným rizikům. Za přenesení rizik na pojistitele musí platit pojistné. Je to tedy cena, za kterou mu poskytne pojišťovna pojistnou ochranu. [16]

Pojištění ale neslouží pouze ke krytí rizik, ale může být uzavřeno i z důvodu zhodnocení volných finančních prostředků. Pro tyto účely se využívá životní pojištění. Životní pojištění slouží tedy k finančnímu zajištění blízkých v případě úmrtí pojištěné osoby. V tomto případě stačí uzavřít rizikové nebo rezervotvorné životní pojištění. Dalším důvodem k uzavření tohoto pojištění je kombinace pojistné ochrany a zhodnocování peněz formou kapitálového či investičního životního pojištění. V současné době jsou životní pojištění hodně variabilní a jeho parametry jdou měnit tak, aby vyhovovalo aktuálním potřebám klientů. Lze uplatnit například daňové úlevy nebo odpočet zaplaceného pojistného od daňového základu. [6], [18]

1.1.5 Penzijní společnosti

Pouze penzijní společnosti mají povolení provozovat důchodové spoření podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Také mají povolení k vytvoření důchodových fondů. Doplňkové penzijní spoření je shromažďování a umísťování příspěvků účastníka doplňkového penzijního spoření, jeho zaměstnavatele a také státních příspěvků do účastnických fondů obhospodařovaných penzijními společnostmi a následnému vyplácení dávek z tohoto spoření. [24]

Peněžní prostředky shromážděné penzijními společnostmi musí být umístěny tak, aby byla zaručena jejich bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku. Peněžní prostředky jsou zejména umístěny do dluhopisů, podílových listů otevřených podílových trhů, dalších cenných papírů a také do movitých i nemovitých věcí. Mohou být uloženy i na vkladových účtech, vkladních knížkách nebo na vkladech potvrzených vkladovým certifikátem. [14]

1.1.6 Instituce kolektivního investování

Kolektivní investování je založeno na společném zájmu většího množství individuálních investorů co nejefektivněji zhodnotit své volné finanční prostředky při snaze minimalizovat

investiční rizika diverzifikací společného portfolia. Kolektivní investování je realizováno pomocí investičních a podílových fondů, které patří mezi nejdůležitější zprostředkovatele na finančních trzích. [14]

Investiční fond získává prostředky emisí akcií a získaný kapitál pak investuje na finančním trhu do různých druhů finančních instrumentů. Podílový fond zakládá investiční společnost, která zpravidla fond spravuje. Investor při vložení prostředků do podílového fondu není akcionářem, ale získá podílový list. [14]

1.2 Přímé financování

Subjekty nemusí přesouvat své disponibilní fondy jen v rámci nepřímého financování. Mohou využít přímého financování, které zahrnuje operace s investičními instrumenty.

1.2.1 Investiční instrumenty

Jde o cenné papíry, které lze charakterizovat jako záznamy, se kterými zákon spojuje určitá majetková, popř. jiná práva oprávněné osoby a které mají náležitosti stanovené zákonem. Představují pohledávku vlastníka vůči tomu, kdo je vydal (emitoval). Mohou se vyskytovat v listinné (materializované, fyzické) nebo zaknihované podobě (dematerializované). [16]

Podle ztělesněného práva rozeznáváme cenné papíry zbožové (skladní listy, lodní listy, konosamenty), ve kterých je uvedeno, komu zboží patří a kdo má právo s ním disponovat. Dále rozlišujeme cenné papíry peněžního trhu (státní pokladniční poukázky, komerční papíry, depozitní certifikáty), které ztělesňují krátkodobé pohledávky. Posledním druhem jsou cenné papíry kapitálového trhu, které ztělesňují pohledávky nebo podíly. Cenné papíry kapitálového trhu pak rozdělujeme na dluhové cenné papíry (dluhopisy) a majetkové cenné papíry (akcie, podílové listy). [14]

Akcie

Akcie je cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Mohou mít tedy listinnou nebo zaknihovanou v elektronické podobě vedené v zákonem stanovené evidenci. Můžou mít formu na jméno nebo na doručitele (majitele). Akcie na jméno nese vždy jméno vlastníka. Akcie na doručitele jsou volně převoditelné. [16]

Dluhopisy

Dluhopis je zastupitelský cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit. Dluhopisy mohou být vydány stejně jako akcie v listinné nebo zaknihované podobě. Také stejně jako akcie mohou být na jméno nebo na doručitele. [16]

Finanční deriváty

Finanční deriváty jsou instrumenty odvozené od jiných finančních instrumentů (například akcií či hypoték) a jejich hodnota je odvozena od těchto instrumentů. Proto jsou finanční deriváty velmi rizikové. Dalším jejich charakteristickým znakem je, že mají termínovaný charakter. Příkladem finančních derivátů jsou futures, forvardy, opce, swapy a úvěrové deriváty. [2], [16]

2 STRUKTURA ÚSPOR ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ

Na českém trhu existuje řada produktů, pomocí kterých mohou domácnosti zhodnotit své volné finanční prostředky. Může se jednat o tradiční formy spoření nebo o alternativní formy spoření. Mezi tradiční formy úspor patří různé spořicí účty, termínované vklady, ale i vkladní knížky. Mezi alternativní formy úspor se řadí stavební spoření, životní pojištění, doplňkové penzijní spoření (dříve penzijní připojištění) nebo investování do podílových fondů. Rozhodnutí domácností, pomocí kterých produktů své úspory zhodnotí, ovlivňuje velké množství faktorů. Produkty se ale postupem času mění, mění se i jejich podmínky, a tak i domácnosti mění strukturu svých uložených úspor. [36], [40]

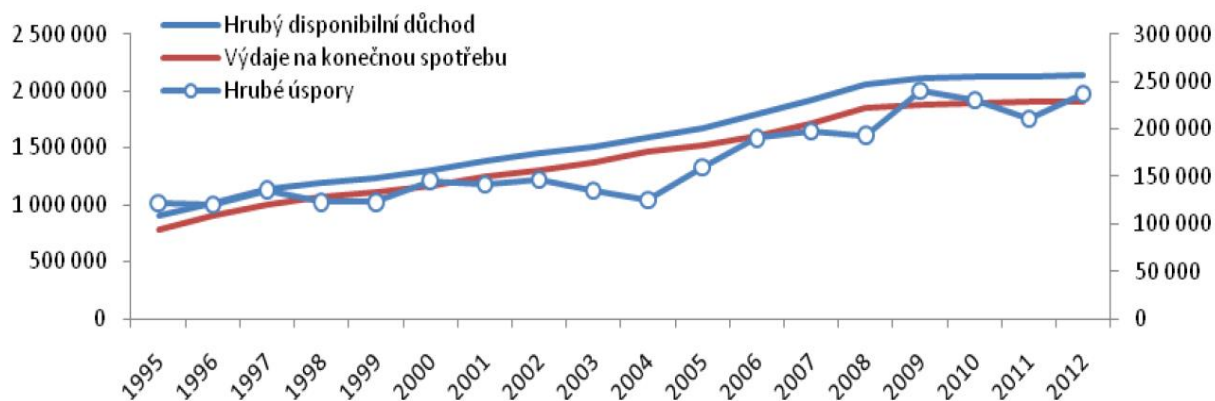
2.1 Vývoj příjmů a spotřeby a úspor domácností v ČR

Disponibilní důchod domácností je důležitým ukazatelem národního účetnictví, který umožňuje komplexně analyzovat chování domácností, pokud jde o jejich nakládání s penězi. Představuje bilanci, v níž na jedné straně figurují zdroje (prvotní důchody a saldo z přerozdělení), a na druhé pak jejich užití (výdaje na konečnou potřebu a úspory). Hrubé úspory pak tvoří nespotřebovanou část disponibilního příjmu domácností, která je určena na konečnou spotřebu. Jsou relativně velmi kolísavou veličinou. Velikost uskutečněných výdajů na spotřebu českých domácností se reálně i nominálně pohybuje okolo dvou bilionů korun, zatímco odložená spotřeba se pohybuje okolo 200 mld. korun ročně. [36]

Dlouhodobý nárůst výkonu české ekonomiky v podobě hrubého domácího produktu se odrazil i v hrubém disponibilním důchodu sektoru domácností, tedy v objemu prostředků, které domácnosti mohou využít na konečnou spotřebu a také na tvorbu nových úspor. Takže hrubý disponibilní důchod domácností rostl, čemuž odpovídalo i navyšování hodnoty prostředků, které byly domácnostmi používány na uspokojení spotřeby. Dalo by se očekávat, že s růstem disponibilních příjmů domácností porostou kromě spotřeby i jejich úspory. Ty ale na růst disponibilního důchodu dlouho nereagovaly. Tento vývoj bylo možné pozorovat v dlouhém období od roku 1995 do roku 2004, jak je vidět na Obrázku 2. Zejména od počátku nového milénia začaly být spotřební výdaje domácností v ČR financovány ve stále větší míře dluhem. To znamenalo významnou změnu, protože české domácnosti předchozí dlouhé desítky let zadluženost spíše odmítaly. V roce 2004 Česká republika vstoupila do Evropské unie. To zapříčinilo nárůst exportovaného zboží a služeb, z čehož těžily jak firmy, a díky růstu disponibilního důchodu i sektor domácností. Spotřeba domácností se stále navyšovala, ale hodnota odložených úspor byla srovnatelná s rokem 1995. [36]

Razantním zlomem v tvorbě nových úspor se stal rok 2005, kdy se z dlouhodobého hlediska navýšila ochota domácností tvořit úspory, které pak v trendu rostly až do roku 2012. V letech 2005 – 2007 se značně navyšoval hrubý domácí produkt. To se odrazilo i v příjmech domácností, jejich disponibilní důchod rostl také velmi výrazně. I když se tento značný nárůst disponibilních příjmů projevoval i navyšováním spotřeby, domácnosti začaly markantním způsobem tvořit úspory. Tato ochota odkládat spotřebu se navyšovala až do roku 2007. Hodnota vytvořených úspor mírně klesla v následujícím roce pravděpodobně kvůli inflaci a z ní plyne pokles ochoty spořit. Ale další velmi vysoké navýšení úspor bylo pozorováno už v roce 2009, a to díky obavám z budoucího ekonomického vývoje a nejistých příjmů. Příčiny obav lze vidět v probíhajících hospodářských problémech a jejich psychologickém působení na chování domácností. [36]

Mírné oživení ekonomiky v letech 2010 – 2011 v podobě růstu HDP se neprojevilo v disponibilním důchodu domácností, takže příjmy stagnovaly. Spotřeba ale rostla mírným tempem, takže odkládání úspor začalo pomalu klesat. Nepříznivý ekonomický vývoj v roce 2012, kdy HDP opět klesl, se v příjmech domácností neprojevil meziročním poklesem. Domácnosti zřejmě vyhodnotily dlouhodobý ekonomický vývoj jako nepříznivý a z obav o budoucí disponibilní příjmy opět navýšily tvorbu úspor, která byla srovnatelná s rokem 2009. Mohlo to být ale také vlivem nejasného očekávání pro rok 2013, kdy do poslední chvíle nebyly známy avizované změny daní. [36]

Obrázek 2: Graf zobrazuje hrubý disponibilní důchod a jeho užití na výdaje na konečnou spotřebu (v b. c., v mil. Kč, l. osa) a hrubé úspory (v b. c., v mil. Kč, p. osa)

Zdroj: [36]

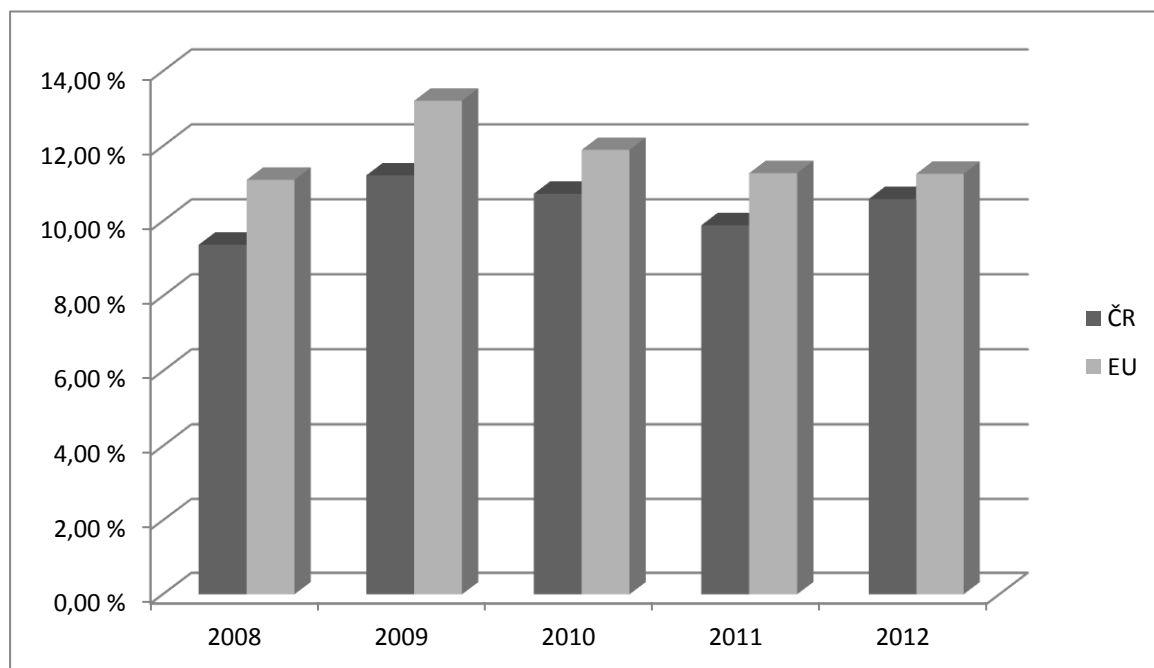
2.2 Míra úspor

Podle Českého statistického úřadu je míra úspor domácností definována jako: „*hrubé úspory dělené hrubým disponibilním důchodem očištěným o změny čistého podílu domácností na rezervách penzijních fondů.*“ [36]

Pro české domácnosti platí, že odkládají větší část svých příjmů zpravidla v ekonomicky nepříznivých obdobích – snaží se tedy chovat z pohledu budoucnosti zodpovědně. Jak už bylo uvedeno, bylo tomu tak v roce 2009, kdy hrubé úspory domácností vylétly meziročně o téměř 40 %, ale také v roce 2012. [36]

Na Obrázku 3 jsou porovnány míry hrubých úspor domácností v ČR s mírou hrubých úspor domácností v EU v období 2008 až 2012. Jak je možné vidět, míra hrubých úspor domácností v EU je přibližně o 2 % vyšší než v ČR, z čehož se dá odvodit, že se výše úspor českých domácností pohybuje pod průměrem EU.

Co se týče vývoje míry hrubých úspor domácností v EU, tak je skoro totožný s vývojem v ČR. V roce 2009 je zřejmý vzrůst odkládaných úspor, a to díky již zmiňované krizi, která neměla vliv jen na ČR, ale i na ostatní státy EU. Po roce 2009 následoval pokles odkládaných úspor a až do roku 2012 se míra hrubých úspor domácností v EU drží přibližně na stejné úrovni na rozdíl od úspor domácností v ČR, kde byl zaznamenán na začátku roku 2012 vzestup kvůli nepříznivé ekonomické situaci nebo kvůli avizovaným daním.

Obrázek 3: Graf popisuje míru hrubých úspor domácností v ČR a v EU v letech 2008 – 2012 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle [36]

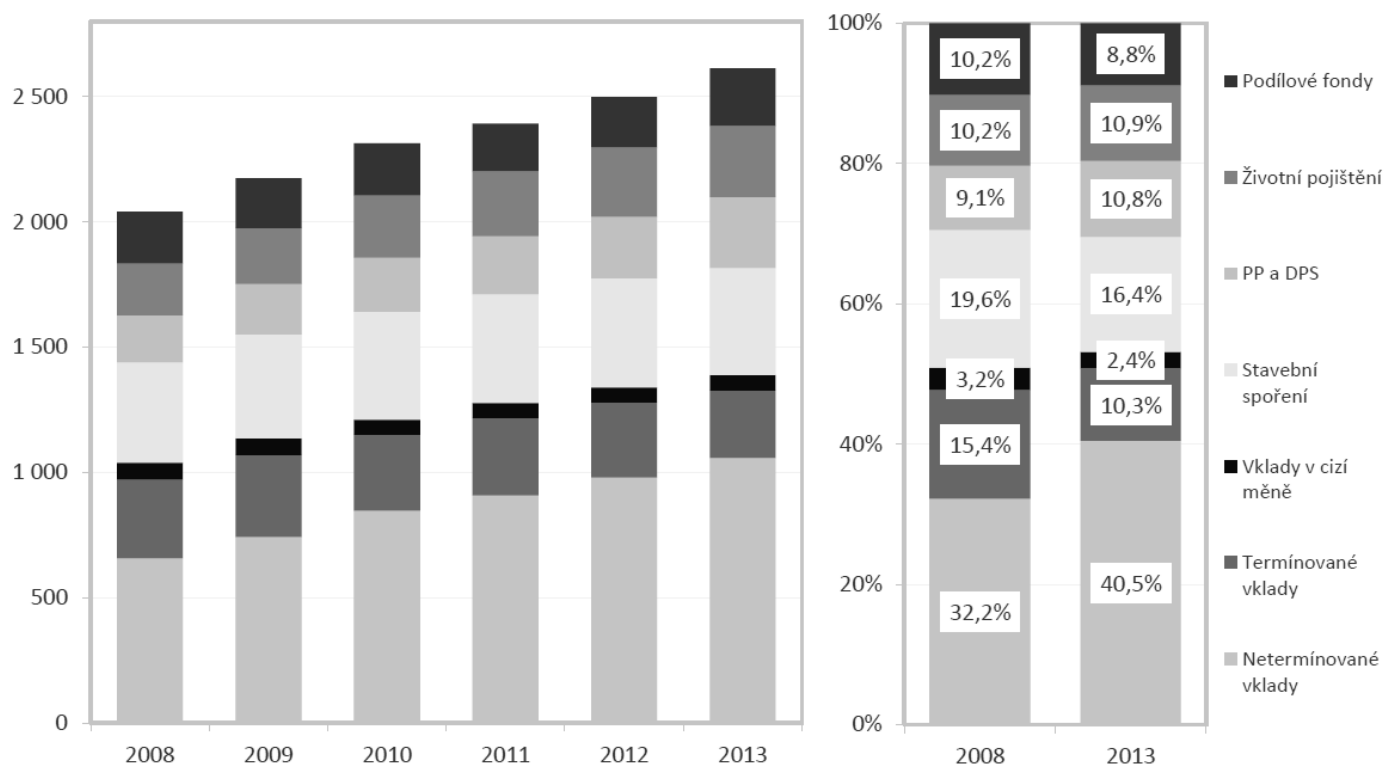
2.3 Změny ve struktuře úspor

Za posledních patnáct let se razantně změnilo chování českých domácností, pokud jde o nakládání s penězi. Jednak nastoupily alternativní formy spoření a investování proti dlouhou dobu převažujícímu tradičnímu ukládání peněz na termínovaných vkladech, jednak posunem v mentalitě, pokud jde o ochotu se zadlužit. [36]

Vkladní knížky přestaly být synonymem úspor českých domácností. Domácnosti začaly přesouvat své peníze do stavebních spoření, životních pojistek a penzijního spoření, ale také do otevřených podílových fondů. Tento trend byl nejvíce patrný v roce 2001, kdy došlo v ekonomice k propadu úrokových sazeb. Domácnosti tak musely hledat výnosnější formy uložení peněžních prostředků. V roce 2001 tvořily tradiční formy úspor přibližně 70 % z celkových úspor českých domácností. [36]

Po roce 2005 se situace ustálila. Z Obrázku 4 je patrné, že za posledních šest let nastaly pouze malé změny. V současné době tvoří tradiční formy úspor přibližně 50 % celkových úspor domácností. Jednotlivé produktové segmenty, do kterých si domácnosti ukládají své finanční prostředky, si tak udržely téměř stejné podíly. K nejvýznamnější změně, došlo přesunem části vkladů termínovaných do netermínovaných. Jak je možné vidět, k tomuto jevu dochází dlouhodobě upřednostňovaným spořicími účty. Ty mají pro domácnosti značnou výhodu – možnost okamžitého výběru finančních prostředků. [46]

Mimo bankovní sektor v posledních šesti letech nepatrně roste podíl penzijního připojištění a doplňkového penzijního připojištění a životního pojištění na úkor postupného snižování investic domácností v podílových fondech. Výjimkou je však rok 2013, kdy úspory v podílových fondech vzrostly. Patrně tak dochází k obnovení důvěry v kapitálový trh. V předchozích letech se totiž projevovala snížená důvěra v kapitálový trh, ale také vliv finančních poradců, kteří se soustředí na nabídku produktů, které mají připravit domácnosti na očekávaná nepříznivá období (stáří, nemoc, úmrtí). Určitou roli také sehrálo ukončení možnosti sjednání penzijního připojištění za původních podmínek na konci listopadu 2012, státní podpora stavebního spoření, penzijního připojištění a životního pojištění. Všechny tyto faktory pak působily v neprospěch investic do fondů kolektivního investování. [46]

Obrázek 4: Graf zobrazuje strukturu úspor domácností v ČR v letech 2008 – 2013 (v mld. Kč)¹

Zdroj: [46]

¹ Pravá část grafu zobrazuje rozdíly ve struktuře úspor v letech 2008 a 2013 (v %).

3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH SPOŘICÍCH A INVESTIČNÍCH MOŽNOSTÍ

Pokud chtějí domácnosti zhodnotit své volné finanční prostředky, mohou své úspory investovat do spořicíh nebo investičních produktů. Co to ta investice vlastně je? „*Investice je, když se vzdáte současné spotřeby za účelem nejisté budoucí spotřeby. Jiná definice zní, že investice je jakákoliv činnost, při které obětujete přesně stanovené množství peněz dnes za očekávaný, ale nejistý tok peněžních prostředků kdykoli v budoucnosti (nebo k přesnému datu v budoucnosti). Samozřejmě, že předpokládáte, že uvedený budoucí příjem bude vyšší než současná hodnota vašich peněz.*“[25]

Práce se bude zabývat spořicími účty, termínovanými vklady, stavebním spořením, doplňkovým penzijním spořením, životním pojištěním a kolektivním investováním. Tyto produkty využívají domácnosti často ke zhodnocení svých volných finančních prostředků. Cílem této kapitoly je představit a charakterizovat výše uvedené produkty.

3.1 Spořicí účty

Mezi nejznámější spořicí produkty v posledních letech patří spořicí účty. Nabízí je téměř všechny banky nebo družstevní záložny. Spořicí účty nejsou vhodné pro uložení peněz na delší dobu, obvykle délka vkladů na spořicíh účtech nepřevyšuje 12 měsíců. Úroková sazba je tu totiž nižší než například u termínovaných vkladů. Velkou výhodou spořicíh účtů je jejich vysoká likvidita. Stačí prostřednictvím internetového nebo telefonního bankovníctví zadat příkaz k převodu a peníze ze spořicího účtu jsou na spořicím účtu většinou do dvou pracovních dnů. Běžně se ke spořicíh účtům neposkytuje debetní karta a bankovní operace lze provádět jen ve spojení s osobním účtem. Některé spořicí účty mohou být omezeny výpovědní lhůtou. [6]

3.1.1 Vznik spořicího účtu

K založení spořicího účtu stačí pouze občanský průkaz. Některé banky umožňují založení i telefonicky nebo vyplněním příslušného internetového formuláře. U některých spořicíh účtů může být stanoven minimální počáteční vklad a některé banky dokonce vyžadují, aby u nich měl klient vedený běžný účet. Po zpracování žádosti o zřízení spořicího účtu v bance je klientovi zaslán dopis se smlouvou o spořicím účtu, informace o obchodních podmínkách a další potřebné informace. Po té, co banka obdrží od klienta podepsanou

smlouvu s ostatními požadovanými dokumenty, zašle klientovi písemné potvrzení o jejich převzetí. Klient pak aktivuje účet tím, že na něj vloží počáteční vklad. [6], [38]

3.1.2 Výnosy ze spořicíh účtů

Zatímco u běžných účtů se klienti poplatkům nevyhnou, u spořicíh účtů bývá většinou zřízení a vedení spořicího účtu zdarma. Pouze u některých účtů je stanoven poplatek za výpis zasílaný poštou. Důležitá je u spořicíh účtů úroková sazba. Ta se pohybuje v rozmezí od 0,05 % až do 3 % ročně a může být závislá na výši vložených peněz nebo výpovědní lhůtě. [38]

3.2 Termínované vklady

Termínované vklady jsou klasickým bankovním produktem pro dlouhodobější spoření. Rozlišují se dle toho, jestli jsou s výpovědní lhůtou, anebo bez ní. Platí, že čím delší doba, po kterou se zhodnocují peníze na termínovaném vkladu, tím větší získáte výnos. Peníze na termínovaných vkladech jsou ze zákona pojištěny. [6]

3.2.1 Vznik termínovaných vkladů

Pro termínované vklady je nutné sjednat výši termínovaného vkladu, jeho dobu splatnosti, respektive výpovědní lhůtu a v neposlední řadě také úrokovou sazbu. Úrokové sazby a délka výpovědní lhůty zpravidla nabízí banka sama z několika možných alternativ. Klient si pak vybere tu alternativu, která je pro něho nejvýhodnější. Termínované vklady mají často stanovenou částku pro minimální vklad. Ta se pohybuje zpravidla v řádech tisícikorun, nejčastěji od tří do pěti tisíc. [6]

Před sjednáním termínovaného vkladu je dobré prostudovat nabídky bank a družstevních záložen. Zvláště zajímavé úrokové sazby nabízí družstevní záložny, které bankám tvrdě konkurují. Je nutné si také rozmyslet i výši vkladu a jeho trvání. Trvání vkladu může být stanoveno v rozmezí jednoho nebo dvou týdnů, v měsících nebo v letech. Maximální doba, která se u termínovaných vkladů užívá, je pět let. Peníze lze vybrat z termínovaného vkladu dříve, ale klient bude za tuto skutečnost sankcionován. [6]

3.2.2 Výnosy z termínovaných vkladů

Úrokové sazby jsou tím vyšší, čím vyšší je vklad a čím delší je doba splatnosti. Úroková sazba může být u termínovaných vkladů pevně stanovená nebo vyhlášená. V případě vyhlášené úrokové míry má právo banka nebo záložna upravit úrokovou míru i během

trvání vkladu, ale je navázána na vyhlášené úrokové sazby České národní banky. U pevně stanovené míry se po celou dobu vztahuje na vklady předem dohodnutá úroková míra. [6], [7], [14]

3.3 Stavební spoření

Už bylo uvedeno, že stavební spoření funguje dvousložkově. První složka se skládá ze spoření a připsování státních příspěvků. Tato práce se bude zabývat převážně první složkou, která se skládá ze spoření a připsování státních příspěvků. Na úvod a pro snadnější pochopení problematiky je dobré uvést krátký příklad o deseti přátelích, kteří si kupují dům. Každý z těchto deseti přátel si chce pořídit dům za jeden tisíc zlatých. Nemají žádné úspory, ale každý z nich je schopen naspořit 100 zlatých za rok. Pokud by se tedy nebralo v potaz žádné úročení ani inflace, každý z nich by si mohl koupit dům až po deseti letech. V tomto případě se přátelé dohodnou a začnou spořit společně. Každý z nich po roce naspoří 100 zlatých, a když dají tyto peníze dohromady, nastřádají společně 1000 zlatých, které jsou potřeba na výše uvedenou nemovitost. To znamená, že jeden z nich by si mohl pořídit vysněný dům. Nyní nastává otázka: Kdo? Protože všichni přece přispěli stejným dílem! Rozhodnou se tedy losovat. Vylosují jednoho z nich, který si odnese celou částku, potřebnou ke koupi domu a všichni, včetně onoho vylosovaného šťastlivce, spoří dál. Další rok se situace opakuje, a takto to chodí rok co rok, po dobu deseti let. Tento společný postup má výhodu, protože devět z deseti přátel si může pořídit dům dříve, než kdyby spořil každý sám. A ten desátý si sice v ničem nepolepší, ale ani nepohorší. Při společném postupu se v průměru zkrátí doba potřebná pro získání nového domu z deseti na pět a půl roku. Důležité je také si uvědomit, že vylosovaný šťastlivec vlastně získává od ostatních úvěr, který jim postupně splácí. Samozřejmě takový postup má svá rizika i nevýhody. [7], [8]

3.3.1 Vznik stavebního spoření

Smlouva o stavebním spoření se uzavírá mezi účastníkem stavebního spoření a stavební spořitelnou a musí obsahovat několik náležitostí, které jsou důležité:

- cílovou částku,
- úrokovou sazbu vkladů i poskytnutého úvěru,
- podmínky, které musí účastník splnit, aby mohl získat úvěr ze stavebního spoření,
- způsob splácení úvěru. [8]

Cílová částka je velmi důležitým parametrem. Zahrnuje vklady ze stavebního spoření včetně připsaných úroků z nich, státní podporu a úroky z ní, hodnotu poskytnutého úvěru ze stavebního spoření, pokud bude účastník tento úvěr požadovat. Je rozdíl mezi cílovou částkou a uspořenou částkou se státní podporou. Uspořená částka se státní podporou musí zpravidla činit nejméně 40 % cílové částky. [13]

Úroková sazba z vkladů je obvykle 2 % p.a. Úroková sazba z úvěru poskytnutého v rámci stavebního spoření je maximálně o 3 % vyšší než ve fázi spořicí a je pevná po celou dobu splácení úvěru. [13]

Smlouva o stavebním spoření je uzavírána na dobu neurčitou a délka spoření je fakticky omezena pouze cílovou částkou. V průběhu fáze spoření může klient smlouvu kdykoli vypovědět, přičemž výpovědní lhůta bývá obvykle tři měsíce. Výpověď je účinná do šesti let² od uzavření smlouvy, znamená však ztrátu nároku na státní podporu a stavební spořitelny předčasnou výpověď zpoplatňují. Účastník, který toto učiní, se do druhé fáze nedostane a tím se vzdává nároku na poskytnutí úvěru. [8]

3.3.2 Výnosy ze stavebního spoření

Ve fázi spoření klient ukládá své vklady obvykle ve výši 0,4 - 0,7 % cílové částky. Výše měsíční úložky je kalkulována zpravidla tak, aby klient během 5 - 7 let naspořil stanovenou částku potřebnou pro přidělení úvěru (obvykle se jedná o 30 - 50 % cílové částky). Dále v této fázi je klientovi připisována státní podpora ve výši stanovené zákonem. Platí, že na veškeré nové vklady uložené během kalendářního roku se vztahuje desetiprocentní státní podpora a to do výše 2 000 Kč. Takže pokud bychom chtěli získat nejvyšší státní podporu od státu 2 000 Kč, musela by naše souhrnná roční úložka činit 20 000 Kč. Uložíme-li nižší sumu, státní podpora bude činit 10 %. Výhodou stavebního spoření je, že vklady a státní podpory jsou úročeny. Většinou se jedná o úrokovou sazbu okolo dvou procent. [7], [8]

Minimální doba, po kterou musíme své prostředky zhodnocovat, je nastavená jako šestiletá. Není vhodné nastavovat cílovou částku příliš vysoko. Při šestileté vázací době a každoročním vkladu 20 000 Kč, by měla cílová částka stačit nastavit na zhruba 150 000 Kč. Jsou totiž jedinci, kteří neváhají uzavřít stavební spoření pro svoje dítě a nastavit cílovou částku na milion korun. Špatně se naspoří a bude je to stát i zbytečné poplatky. [7]

Efektivní úroková míra vyjadřuje vnitřní míru výnosnosti. Efektivní úroková míra stavebního spoření zahrnuje podpory, úroky, poplatky a daně. V příkladu uvedeném

² Pro smlouvy uzavřené před 1. 1. 2004 je tato lhůta pětiletá.

v Tabulce 1 je roční vklad stanoven na 20 000 Kč. Do efektivní úrokové míry je zahrnuta dvouprocentní úroková míra, státní příspěvek 2 000 Kč a srážková daň z úroků ze stavebního spoření ve výši 15 %. Za první rok je tak stanovena efektivní úroková míra ve výši 10,6 %. V čase se ale tato sazba snižuje. Na konci šestiletého cyklu činí efektivní úroková míra 3,1 %, takže průměrná efektivní úroková míra činí za celý šestiletý cyklus 5,3 %. [7], [8]

Tabulka 1: Výpočet jistiny při standardní délce spoření³

Délka v letech	Roční vklad	Státní podpora	Celkem	Efektivní úroková míra
1	20 000 Kč	2 000 Kč	22 374 Kč	10,6 %
2	20 000 Kč	2 000 Kč	45 196 Kč	6,2 %
3	20 000 Kč	2 000 Kč	68 338 Kč	4,6 %
4	20 000 Kč	2 000 Kč	91 874 Kč	3,9 %
5	20 000 Kč	2 000 Kč	115 811 Kč	3,4 %
6	20 000 Kč	2 000 Kč	140 154 Kč	3,1 %

Zdroj: Upraveno dle [7]

3.4 Doplnkové penzijní spoření

Doplňkové penzijní spoření je třetím pilířem důchodového systému a bylo zavedeno spolu s důchodovým spořením od 1. ledna 2013 v rámci druhé fáze důchodové reformy. Upravuje ho především zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Doplnkové penzijní spoření nahradilo původní penzijní připojištění, které bylo možno sjednat do konce listopadu 2012. [15], [26]

Od 1. ledna 2013, kdy došlo k transformaci stávajících penzijních fondů, penzijní fondy musely získat povolení k činnosti penzijní společnosti. Penzijní společnost následně vyčlenila veškerá aktiva a pasiva související s penzijním připojištěním do tzv. transformovaného fondu, jehož prostřednictvím nadále provozuje penzijní připojištění pro stávající účastníky. Došlo tím k oddělení majetku účastníků od majetku penzijní společnosti. Penzijní společnost nyní tento majetek pouze spravuje. [37]

Doplňkové penzijní spoření je zdroj, který může být použit na financování vlastního důchodu. Jde o dobrovolný finanční produkt, pomocí něhož se shromažďují příspěvky

³ Výnos je po celou dobu dvouprocentní.

účastníka, jeho zaměstnavatele a státní příspěvky. Prostředky jsou umisťovány do účastnických fondů, které obhospodařují penzijní společnosti dle účastníkem zvolené strategie spoření. [21]

Přehled penzijních společností zúčastněných ve III. pilíři:

- Aegon Penzijní společnost,
- Allianz penzijní společnost,
- AXA penzijní společnost,
- Coseq penzijní společnost,
- Penzijní společnost České pojišťovny,
- Penzijní společnost České spořitelny,
- ČSOB Penzijní společnost,
- ING Penzijní společnost,
- KB Penzijní společnost,
- Raiffeisen penzijní společnost. [15]

Transformované fondy

Transformované fondy vznikly na základě reformy penzijních fondů, která byla součástí důchodové reformy. Ta spočívala v oddělení majetku účastníků a správců fondů. Účastníkům penzijního připojištění zůstaly jejich dosavadní podmínky. Změnila se pouze výše státního příspěvku. U transformovaných fondů je zachována garance nezáporného zhodnocení. To přináší výhodu při nepříznivém vývoji na finančních trzích, ale i nevýhodu v podobě omezení možnosti investovat do cenných papírů, které mohou přinést vyšší výnosy. [46]

Účastnické fondy

Kromě transformovaných fondů obhospodařují penzijní společnosti i účastnické fondy, do kterých se shromažďují příspěvky doplňkového penzijního spoření. Penzijní společnosti musí povinně nabídnout konzervativní účastnický fond a dále dle uvážení i dynamičtější investiční strategie. Účastník má tak možnost vybrat si z nabízených strategií a kdykoliv je může dle potřeby změnit (jednou ročně bezplatně). Tím lze dosáhnout vyššího zhodnocení než u transformovaných fondů. Pro zjištění, která strategie je pro účastníka nejlepší, je nutné vyplnit investiční dotazník. Ukázka investičního dotazníku, který používá Allianz penzijní společnost, je přiložena v Příloze A. [27], [46]

Účastník penzijního připojištění se státním příspěvkem může převést své naspořené prostředky z transformovaných fondů do účastnických fondů v rámci doplňkového penzijního spoření. Důvodem může být snaha o vyšší výnosy nebo záměr využít dávky poskytované z doplňkového penzijního spoření (předdůchody). Převod je možný pouze v rámci fondů spravovaných jednou penzijní společností. [15]

3.4.1 Vznik doplňkového penzijního spoření

„Doplňkové penzijní spoření vzniká na základě smlouvy o doplňkovém penzijním spoření mezi účastníkem a penzijní společností dnem stanoveným v této smlouvě. S jednou penzijní společností může účastník uzavřít pouze jednu smlouvu o doplňkovém penzijním spoření.“ Doplňkového penzijního spoření se může účastnit jakákoli fyzická osoba starší 18 let. Účast je plně dobrovolná, bez jakéhokoli dalšího omezení. [15], [24]

Smlouvou o doplňkovém penzijním spoření se penzijní společnost zavazuje shromažďovat a obhospodařovat prostředky účastníka v účastnickém fondu a vyplácet mu dávky za podmínek a způsobem, který byl stanovený tímto zákonem. Ve smlouvě o doplňkovém penzijním spoření se také účastník se zavazuje platit příspěvek za podmínek a ve výši uvedené v tomto zákoně a smlouvě. Ve smlouvě je také sjednaná strategie spoření, kterou lze později změnit. Také zde může účastník pro případ své smrti určit jednu nebo více fyzických osob, kterým vznikne při splnění podmínek nárok na jednorázové vyrovnání nebo odbytné. Smlouva musí být sjednána písemně. [24]

3.4.2 Výnosy z doplňkového penzijního spoření

V tomto spoření jsou zhodnocovány prostředky účastníků, a to jak jejich vlastní, tak příspěvky jejich zaměstnavatele a státní příspěvky. Každý účastník si určuje sám, kolik bude přispívat. Minimální výše je 100 Kč měsíčně, pro získání státního příspěvku činí minimální měsíční příspěvek 300 Kč. Na doplňkové penzijní spoření může účastníkovi přispívat jeho zaměstnavatel. Obvykle se účastník na poskytování tohoto příspěvku se zaměstnavatelem dohodne a oznámí to penzijní společnosti. [15]

Doplňkové penzijní spoření je podporováno ze strany státu státním příspěvkem a daňovými výhodami ve formě možnosti snížení daňového základu pro výpočet daně z příjmu⁴ fyzických osob. Od 1. ledna 2013 dochází ke změně výpočtu státního příspěvku, a to nejen na účastnických, ale i transformovaných fondech. Státní příspěvek je poskytován měsíčně, pokud účastník zaplatí svůj příspěvek včas. Výše státního příspěvku

⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

závisí na tom, kolik si účastník každý měsíc spoří sám – viz Tabulka 2. Při předčasném ukončení smlouvy o doplňkovém penzijním spoření se poskytnuté státní příspěvky vracejí zpět. [15], [21]

Tabulka 2: Státní příspěvek

Příspěvek účastníka	Státní příspěvek do 31. 12. 2012	Státní příspěvek od 1. 1. 2013
100 Kč	50 Kč	0 Kč
200 Kč	90 Kč	0 Kč
300 Kč	120 Kč	90 Kč
400 Kč	140 Kč	110 Kč
500 Kč	150 Kč	130 Kč
600 Kč	150 Kč	150 Kč
700 Kč	150 Kč	170 Kč
800 Kč	150 Kč	190 Kč
900 Kč	150 Kč	210 Kč
1000 Kč a více	150 Kč	230 Kč

Zdroj: Upraveno dle [15]

Dávky z doplňkového penzijního spoření

Z účastnických fondů lze získat prostředky buď po dosažení příslušného věku a splnění dalších podmínek v podobě řádných dávek, nebo předčasně (tento způsob avšak znevýhodněn odebráním státních příspěvků a daňových výhod). Účastník doplňkového penzijního spoření si může zvolit výplatu naspořených prostředků těmito dávkami:

- starobní penze a invalidní penze na určenou dobu,
- jednorázové vyrovnání,
- odbytné,
- úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi,
- úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu. [15], [38]

Starobní penze na určenou dobu se vyplácí měsíčně na dobu, kterou si účastník sám zvolí (minimálně po dobu 3 let). Podmínkou vzniku nároku je dosažení věku, který je o pět let nižší, než je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod a trvání spořicí doby v délce nejméně 60 měsíců. Výplatu zajišťuje přímo penzijní společnost. Prostředky, které nebyly vyplaceny, jsou stále zainvestovány v účastnických fondech. Invalidní penze na určenou dobu je obdobná jako starobní penze, s tím rozdílem, že může být přiznána už po 36 měsících spořicí doby. Podmínkou je pobírání invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně. [38]

Na základě předčasného ukončení smlouvy o doplňkovém penzijním spoření vzniká účastníkovi nárok na odbytné. Podmínkou je trvání spoření alespoň 24 měsíců. Výše odbytného odpovídá hodnotě prostředků účastníka ke dni zániku smlouvy včetně případných prostředků zaměstnavatele, avšak po odečtení poskytnutých státních příspěvků. [15]

Další možností výplaty je úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi nebo pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu. Doživotní penze nebo penze na přesně stanovenou dobu je forma penze podobná starobní penzi na určenou dobu. Rozdíl je v tom, že výplatu zajišťuje životní pojišťovna, kterou si zvolí účastník a s kterou uzavře smlouvu. Do této pojišťovny jsou prostředky převedeny, takže nejsou zainvestovány v účastnických fondech. Podmínkou pro nárok na tuto penzi je dosažení věku, který je o pět let nižší, než věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod a minimálně 60 měsíců spořicí doby. [38]

Předdůchod není státní důchod. Pokud má účastník na svém doplňkovém penzijním spoření naspořeno dost peněz a má pár let před důchodem, může začít čerpat předdůchod. Do předdůchodu může odejít o dva až pět let před tím, než dosáhne důchodového věku. Předdůchod není žádnou samostatnou dávkou, je tak označována penze na určenou dobu, případně penze na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší. [20]

3.5 Životní pojištění

Dle zákona č. 39/2004 Sb., který mění zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, se člení životní pojištění na následující odvětví:

- pojištění pouze pro případ smrti, pojištění pouze pro případ dožití, pojištění pouze pro případ dožití stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného;
- stavební spoření nebo pojištění prostředků na výživu dětí;

- důchodové pojištění;
- pojištění spojené s investičním fondem (investiční životní pojištění);
- kapitálové činnosti;
- pojištění pro případ úrazu nebo nemoci. [1], [34]

Nepředvídatelnost a nejistota spojená s individuální délkou života a újmami na zdraví každého z nás a s tím spojené ekonomické dopady na rodinu a na nejbližší osoby byly a stále jsou i v dnešním moderním světě závažným objektivním důvodem pro hledání způsobů, jak tato životní rizika, zejména v ekonomickém smyslu, řešit. Životní pojištění tedy kryje rizika ohrožující životy lidí. V rámci tohoto pojištění se uplatňují výplaty pojistných plnění v případě pojistných událostí, které se dotýkají života pojištěných osob nebo jiných osob. Jen pro zajímavost v současné době se ve struktuře úmrtí podle příčin dlouhodobě přetrvávají nemoci oběhového systému. Druhou nejvíce zastoupenou příčinou smrti je rakovina a na třetím místě se u mužů umístily úrazy, zatímco u žen nemoci dýchacích cest. [3], [4], [22]

3.5.1 Vznik životního pojištění

Mít uzavřené životní pojištění se doporučuje každému ekonomicky aktivnímu člověku, který potřebuje zajistit svou rodinu nebo jiné blízké osoby. Některé životní pojišťovny vyžadují vyplnění krátkého dotazníku, ve kterém pokládají různé dotazy související se zdravím a životním stylem, jak klientů, tak i jejich rodičů nebo příbuzných. Životní pojištění zatím není podmíněno lékařským vyšetřením, které provádí najatý lékař životní pojišťovnou, jako je tomu například ve Spojených státech amerických. [6]

Nejjednodušší je uzavřít smlouvu pomocí pojišťovacích nebo finančních poradců. Ti by měli být schopni kvalifikovaně odpovědět na jakoukoli otázku spojenou s životním pojištěním. Také by měli poradit, jaký typ pojištění je vhodný pro daného člověka i jak vysoká by měla být pojistná částka. Před uzavřením pojistky je dobré zhodnotit svou finanční situaci, propočítat celkové roční výdaje a příjmy domácnosti. Jen tak lze zjistit, jakou finanční mezeru způsobí ztráta příjmu člena rodiny. [6]

3.5.2 Výnosy z životního pojištění

„Velikost pojistného plnění je v životních pojištěních dána sjednanou pojistnou částkou a může být zvýšena o předem neznámý podíl na zisku (na výnosech). V pojistných smlouvách bývá ujednána velikost zisku (přebytku) připisovaného pojištěným. Zisk dosahovaný

v životních pojištěních je tedy z větší části rozdělován mezi pojištěné, účastníky životního pojištění, a to různými formami. [3]

Výhodou životního pojištění je, že si může pojištěný odečíst ze základu daně z příjmu zaplacené pojistné na životní pojištění maximálně ve výši 12 000 Kč za rok. Zaměstnavatel, pokud přispívá svému zaměstnanci na životní pojištění, může do nákladů z pohledu daně z příjmu zahrnout zaplacené příspěvky na životní pojištění maximálně do výše 8 000 Kč za rok. Zaplacené pojistné současně nepodléhá placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění. [44]

3.6 Kolektivní investování

Kolektivní investování je formou investování založenou na shromažďování finančních prostředků od velkého počtu malých investorů s cílem investovat takto získané prostředky do různých druhů aktiv. Pokud se investor rozhodne investovat formou kolektivního investování, vloží své finanční prostředky do konkrétního specializovaného podílového fondu, což udělá pomocí nákupu podílového listu. Podílový list je majetkový cenný papír, se kterým je spojeno právo podílníka na odpovídající podíl v podílovém fondu a také právo podílet se na výnosech z tohoto majetku. Podílníci se ale nemají právo podílet na řízení investiční společnosti. Podle způsobu obchodování se rozlišují podílové listy otevřeného a uzavřeného podílového fondu a podle způsobu vyplácení výnosů podílové listy růstové a podílové listy výnosové. [12]

Jak už bylo uvedeno, do kolektivního investování se použít investoři „kolektivně“. To znamená, že vezmou svoje peníze, dají je dohromady s mnoha dalšími lidmi a mohou si najmout profesionálního správce, který se bude o jejich peníze starat. Co od takovéto investice investoři chtějí?

- Omezit dopady špatného vývoje na trzích, kdy se nebude dařit některým cenným papírům.
- Mít kdykoliv informaci o tom, jakou hodnotu má jejich investice právě teď.
- Mít možnost kdykoli vložit další prostředky.
- Mít možnost investici kdykoli prodat.
- Vložené prostředky dále zhodnocovat. [20]

3.6.1 Podstata kolektivního investování

Kolektivní investování nabízí možnost investorovi zhodnotit své úspory snadněji, s poněkud menším rizikem, při zachování naděje na vyšší zhodnocení oproti pouhému uložení peněz na spořicí účet u banky. Je možné do něho investovat pomocí různých typů investičních a podílových fondů. [40]

„Podstatou podnikání ve formě kolektivního investování je shromažďování peněžních prostředků od předem neurčitého a neomezeného okruhu právnických a fyzických osob (tedy od veřejnosti) za účelem jejich použití na podnikání na základě principu rozptýlení rizika způsoby, které dovoluje zákon.“ [9]

Existují dvě základní formy investování, a to:

- podílové fondy,
- investiční fondy. [40]

Podílový fond

Nejrozšířenějším typem fondu je fond podílový. Jeho činnost je zajišťována investiční společností. Prostředky určené k investování získává investiční společnost vydáváním a prodejem tzv. podílových listů. Tím, že podílník koupí podílový list, investuje své prostředky do podílového fondu, který pak takto vložené peníze zhodnocuje investicemi na finančním trhu. Když podílový fond investuje úspěšně, hodnota investic roste. Investor – podílník získá výnos rovnajícím tomuto zhodnocení, po odpočtu poplatků, které jsou určeny na krytí nákladů a odměn správce. Rozlišujeme fondy otevřené a uzavřené a to podle toho, jakým způsobem investor výnos získává. [40]

Investiční fond

V tomto případě se jedná o akciovou společnost, která získává prostředky nutné pro investování formou úpisu akcií. Investoři tyto akcie nakupují. Investiční fond je zakládán na dobu určitou, během níž nemá fond povinnost od investora – akcionáře tyto akcie odkupovat. Investor – akcionář však může akcie investičního fondu prodat jinému investorovi (podobně jako u investičních fondů uzavřených) a získat tak finanční prostředky ještě před ukončením činnosti investičního fondu. Likvidita investic do investičních fondů je proto také menší než u investic do otevřených podílových fondů. [40]

V průběhu existence fondu se většinou množství akcií investičních fondů nemění. I z tohoto důvodu se ceny akcií investičního fondu podléhají zpravidla větším

výkyvům než podílové listy otevřených podílových fondů, protože se v nich odráží názor investorů na úspěšnost jejich investičních činností. Rizikovost investic do investičních fondů je proto vyšší než u otevřených podílových fondů. [40]

3.6.2 Výnosy z kolektivního investování

Pro lepší představu o fungování kolektivního investování je dobré uvést krátký příklad. Sejde se 1 000 lidí a každý bude chtít investovat 10 000 Kč. Dají všechny peníze na jeden účet, na kterém nyní bude 10 mil. Kč. Aby byli všichni spokojeni, musí si domluvit pravidla a povinnosti, které zamezí vzájemnému podvádění a zvýhodňování některých lidí. Dále se musí domluvit na jednotné strategii a musí si sladit vzájemné představy o výnosech, riziku a o cenných papírech, kam se bude investovat. Společně mohou investovat jen lidé, kteří mají stejná očekávání. Také musí investoři vést evidenci toho, jakou část majetku každý z nich vlastní. Při vstupu do fondu každý investor za své peníze nakoupí podílové listy. Podílové listy určují, jakou část majetku každý investor vlastní. [20]

Na začátku každý investor dostane za svých 10 000 Kč 10 000 podílových listů. Na počátku má každý podílový list hodnotu 1 Kč. A tak naši investoři mají dohromady 10 mil. Kč, vědí, podle jaké strategie se bude investovat a kdo se bude o jejich peníze starat. Správce nakoupí za jejich peníze cenné papíry, aby se investice zhodnocovala. V tomto příkladě se správci podaří investovat dobře a hodnota majetku vzroste z původních 10 mil. Kč na 10,2 mil. Kč. Teď nastává otázka, jak se investoři o zisk rozdělí. Fond na začátku vydal 10 mil. podílových listů, takže každý podílový list má nyní hodnotu 1,02 Kč. Pokud investor investoval 10 000 Kč, má nyní ve fondu 10 200 Kč. [20]

Jak investor ví, jakou cenu má jeho podílový list? Může si to přečíst v novinách, na internetu nebo na informační lince investiční společnosti. Kurzy se mění zpravidla každý den. Manažer nakupuje cenné papíry, které se obchodují na burze, a proto je možné je každý den ocenit. Manažer každý den ví, jak velký majetek spravuje. A protože se také ví, kolik se vydalo podílových listů, je známa hodnota jednoho podílového listu. V tomto případě tedy cenné papíry ve fondu vydělaly 2 %, vzrostl objem majetku na 10,2 mil. Kč, vzrostla hodnota podílového listu na 1,02 Kč, každý investor tedy má 10 200 Kč. [20], [40]

4 ANALÝZA VYBRANÝCH PRODUKTŮ Z POHLEDU JEJICH LIKVIDITY A VÝNOSNOSTI

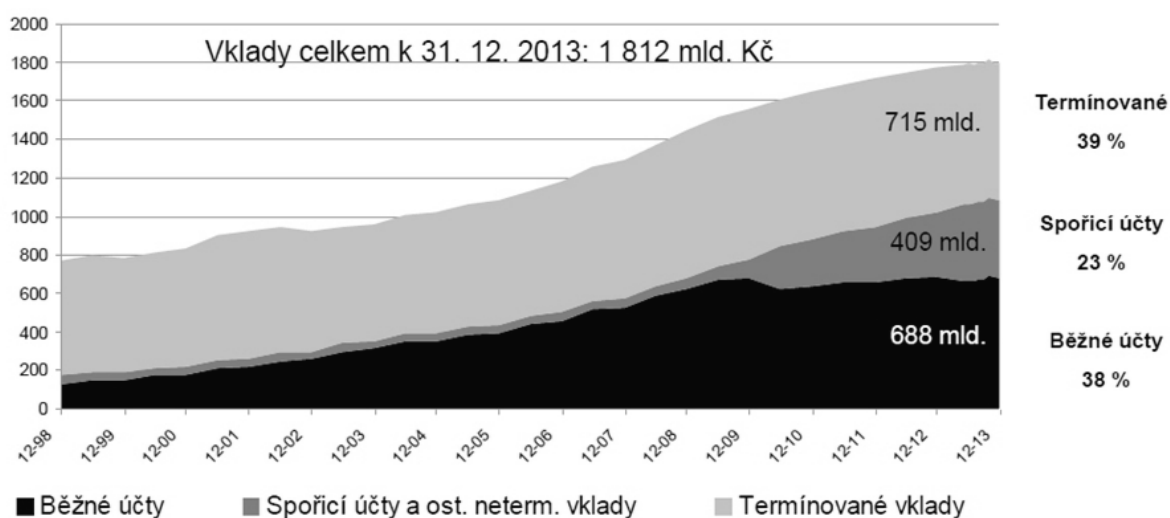
V této kapitole bude provedena analýza vybraných tradičních, ale i alternativních forem úspor, které slouží ke zhodnocení finančních prostředků domácností. V práci budou analyzovány spořicí účty, termínované vklady, stavební spoření, doplňkové penzijní spoření, životní pojištění a kolektivní investování. Budou zjištěny výhody a nevýhody těchto spořicí a investičních instrumentů a také budou analyzovány z pohledu jejich výnosnosti a likvidity.

4.1 Analýza spořicí a termínovaných vkladů

4.1.1 Zhodnocení finančních prostředků pomocí spořicí a termínovaných vkladů

Nejčastějším účelem spoření českých domácností je tvorba finanční rezervy (51 %). Dalšími důvody spoření jsou pro české domácnosti pořízení nebo vylepšení bydlení (28 %) a spoření na dovolenou (25%). I to může být důvod, proč domácnosti značnou část úspor alokují na spořicí účty nebo termínované vklady. [41]

Na Obrázku 5 je možné vidět, že domácnosti měly ke konci roku 2013 uloženo v rámci bankovního sektoru 61 % úspor na netermínovaných vkladech, z nichž většinu tvořily běžné účty a zbytek zastupovaly spořicí účty a ostatní netermínované vklady. Od roku 2010 tak lze pozorovat výrazný nárůst spořicí a termínovaných vkladů v neprospěch běžných účtů. Zbylých 39 % pak tvoří v rámci bankovního sektoru termínované vklady. [41]

Obrázek 5: Graf zobrazuje vývoj objemu úspor českých domácností v bankovním sektoru od prosince 1998 do prosince 2013 (v mld. Kč)

Zdroj:[41]

Úročení spořicího účtu je u každé banky odlišné. Na rozdíl od termínovaného vkladu je úročení na spořicích účtech o něco složitější. Úročit vklady tu lze pomocí úročení, které závisí na výši vkladu nebo pomocí úročení, které závisí na výši vkladu a na délce výpovědní lhůty. Třetí alternativou je úročení jednou úrokovou sazbou, které nezávisí na výši vkladu ani délce výpovědní lhůty. Úroky ze spořicího účtu se pohybují od 0,05 % do 3 % ročně. Spořicí účty jsou tak mnohem lépe úročeny než například běžné účty. Důležité však je, že úroky jsou zdaněny pomocí srážkové daně ve výši 15 %. Daň se sráží okamžitě při připisování úroků. Na rozdíl od běžných účtů, které mají celou řadu poplatků, jsou spořicí účty konkurenceschopné díky nulovým poplatkům u většiny transakcí. [30]

Termínované vklady jsou na rozdíl od spořicích účtů omezeny dobou, po kterou jsou peníze fixovány na termínovaném vkladu. Díky tomu nabízí termínované vklady zpravidla vyšší zhodnocení úspor než běžné účty a některé typy spořicích účtů. Pokud ale majitel termínovaného vkladu vyzvedne peníze dříve, je za to sankcionován pomocí sankčních poplatků. Termínované vklady lze rozdělit podle délky vázací doby. Krátkodobé termínované vklady mívají nižší úročení a výpovědní dobu v řádech týdnů. U střednědobých termínovaných vkladů je vázací doba od dvou do tří let. Nejdelší termínované vklady jsou s výpovědní dobou čtyři roky a více. Některé instituce také nabízejí výběr mezi úročením fixní sazbou nebo variabilní sazbou. Fixní sazba je po celou dobu vkladu stálá. Variabilní se mění podle vyhlášených sazeb ČNB a situace na trhu. [44]

4.1.2 Výhody a nevýhody spořicích účtů

Spořicí účty patří v posledních letech k velice oblíbeným produktům. I když mají své nevýhody, jsou konkurenceschopné díky svým četným výhodám.

Mezi výhody spořicích účtů patří:

- vyšší úroková sazba než na běžném účtu,
- vysoká likvidita,
- nízké riziko (zákonné pojištění vkladů),
- možnost využít automatických převodů z běžného účtu a zpět na něj,
- založení, vedení i výpisy z účtu zdarma,
- řada bank nabízí možnost přístupu na spořicí účet pomocí elektronického bankovníctví,

- řada bank nabízí spořicí účet bez nutnosti minimálního vkladu nebo s velice nízkým minimálním vkladem. [38]

Mezi nevýhody spořicího účtu patří:

- nižší zhodnocení než u jiných investičních produktů,
- z úroků se platí daň ve výši 15 %,
- u některých bank nutnost vedení běžného účtu. [38]

4.1.3 Výhody a nevýhody termínovaných vkladů

Termínované vklady mají řadu výhod, ale v posledních letech přesouvají domácnosti své úspory z termínovaných vkladů ve prospěch netermínovaných. Důvodem tohoto jednání mohou být nevýhody termínovaných vkladů.

Výhody termínovaných vkladů jsou:

- vyšší úroková sazba než na běžném účtu,
- u většiny bank bezplatné zřízení a vedení termínovaného účtu,
- nízké riziko (zákonné pojištění vkladů). [38]

Nevýhody termínovaných vkladů jsou:

- za předčasný výběr peněz si banky účtují sankční poplatky,
- minimální částka vkladu nebo přesně určená částka vkladu,
- z úroků se platí daň ve výši 15 %,
- u vkladů v cizích měnách je nutné počítat s rizikem vyplývajícím z pohybu devizových kurzů vůči české koruně. [38]

4.1.4 Český trh spořicíh účtů a termínovaných vkladů

Finanční portál Finparáda na svých stránkách průběžně aktualizuje žebříčky spořicíh účtů a termínovaných vkladů, které sestavují specialisté společnosti Scott and Rose. Aktuální žebříčky nejlepších spořicíh účtů a termínovaných vkladů je možné shlédnout v Tabulce 3 a Tabulce 4. Na základě výsledků těchto žebříčků jsou sestaveny ocenění Finanční produkt roku v jednotlivých kategoriích. [41]

Žebříček spořicíh účtů srovnává produkty bank bez výpovědní lhůty a s možností peníze kdykoliv vybrat bez sankcí. Hodnocena je úroková sazba včetně bonusů a zvýhodnění,

frekvence připisování úroků, podmínka vedení běžného účtu a možnost ovládat spořicí účet pomocí internetového bankovníctví. I v roce 2014 přetrvávají mezi nejlepšími spořicími účty nabídky od Equa bank, Air Bank a také Sberbank. Tyto tři banky získaly ocenění pro své spořicí účty Finanční produkt roku 2013. Průměrná výnosnost spořicích účtů činí 1,62 %. [41]

Tabulka 3: Nejlepší nabídky na trhu spořicích účtů v červenci roku 2014

Pořadí	Banka	Produkt	Maximální dosažitelná úroková sazba p.a.	Podmínka vedení BÚ	Frekvence připisování úroků
1.	Sberbank	Spořicí účet	1,63 %	Ne	Čtvrtletně
2.	Air Bank	Spořicí účet	1,30 %	Ne	Měsíčně
3.	LBBW Bank	Spořicí účet GARANT	1,10 %	Ne	Měsíčně
4.	Equa bank	Spořicí účet	1,00 %	Ne	Měsíčně
5.	ING Bank	ING Konto	1,00 %	Ne	Měsíčně

Zdroj: Upraveno dle [41]

U termínovaných vkladů jsou hodnocena následující kritéria: úroková sazba pro různé doby spoření a výše vkladu, frekvence připisování úroků, podmínka vedení běžného účtu a minimální výše počátečního vkladu. Žebříček termínovaných vkladů je na finančním portále Finaparáda nově, takže zatím žádný nedostal ocenění Finanční produkt roku. [41]

Tabulka 4: Nejlepší nabídky na trhu termínovaných vkladů v červenci roku 2014

Pořadí	Banka	Produkt	Maximální dosažitelná úroková sazba p.a.	Minimální vklad
1.	Equa bank	Termínovaný vklad	2,20 %	20 000 Kč
2.	Fio banka	Termínovaný vklad	1,75 %	3 000 Kč
3.	Wüstenrot	Termínovaný vklad ProZisk	1,80 %	50 000 Kč
4.	ZUNO Bank	Vklad	1,25 %	0 Kč
5.	mBank	Termínovaný vklad mVklad	1,05 %	1 000 Kč

Zdroj: Upraveno dle [41]

4.2 Analýza stavebního spoření

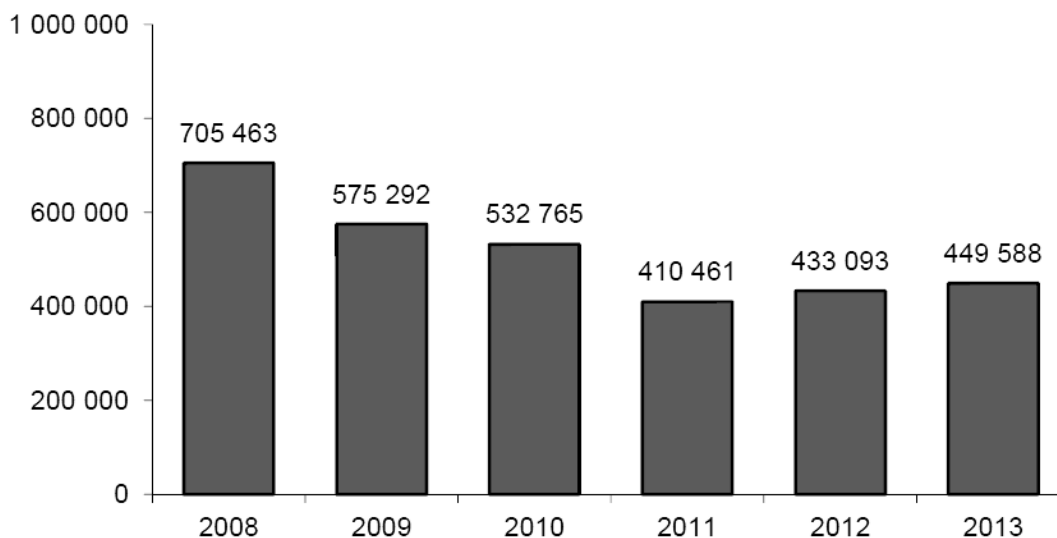
4.2.1 Zhodnocení finančních prostředků při využití stavebního spoření

Konkurenceschopnost stavebního spoření spočívala především ve státní podpoře a relativně vysokému zhodnocení s velmi nízkým rizikem. Změny, které platí od roku 2011, měly výrazný vliv na jeho výhodnost. Přesto je stavební spoření konkurenceschopným produktem, jehož zhodnocení převyšuje úročení spořicíh účtů, ovšem s výrazně nižší likviditou. Stavební spoření je zajímavé hlavně díky státní podpoře, která zde již byla zmíněna a jen pro připomenutí činí v maximální výši 2 000 Kč. Je nutné myslet také na to, že se musí vklady ve spořitelně nechat nejméně po dobu 6 let. Kdyby nebylo této státní podpory, byly by prostředky úročeny pouze pevnou úrokovou sazbou. Úroková sazba u stavebního spoření činí v současné době okolo 2 % p.a. – to ale záleží na konkrétní stavební spořitelně a jejích produktech. [31]

Pro koho je tedy stavební spoření vhodné? Především pro široké spektrum obyvatel, kteří mají zájem zhodnotit své finanční prostředky a ty, kteří se rozhodli aktivně řešit své bytové potřeby nebo svých blízkých. Za osobu blízkou se pro účely stavebního spoření považuje příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel. Hodí se především pro ty, kteří můžou spořit do 20 000 Kč ročně, kde optimální výše měsíčního vkladu činí 1 667 Kč. Stavební spoření ale není vhodné pro ty, kteří by chtěli spořit méně než 6 let. Stavební spořitelny jsou schopny modelovat prakticky jakýkoliv režim odpovídající potřebám klienta a umožňují řešit bytové potřeby v závislosti na jeho finančních možnostech. Stavební spoření je vhodným instrumentem i pro osoby s nižšími příjmy. [31]

Analýzy uvádějí, že obliba stavebního spoření poklesla. To dokazují i klesající počty nově uzavřených smluv, které je možné vidět na Obrázku 6. Největší poklesy jsou zřejmé v letech 2009 a 2011. Jejich důvodem mohla být nejistota budoucnosti stavebního spoření, především avizované změny ve státní podpoře. Dále v roce 2011 zanikla jedna z výhod stavebního spoření – nemuseli se z něho platit daně. Proto nyní stavební spoření podléhá patnáctiprocentní dani z příjmů. V letech 2012 a 2013 došlo ke zvýšení počtu uzavřených smluv, protože se stavební spořitelny začaly snažit udržet si své klienty a získat nové. Nastavily výhodnější tarify, zavedly možnost získat úroky navíc za vyšší vklad nebo další výhody. [39]

Počet nově uzavřených smluv v roce

Obrázek 6: Graf zobrazuje počet nově uzavřených smluv stavebního spoření v jednotlivých letech 2008 – 2013

Zdroj: [31]

4.2.2 Výhody a nevýhody stavebního spoření

Každý produkt určený ke zhodnocování volných finančních prostředků má své klady a zápory. Výjimkou není ani stavební spoření.

Výhody stavebního spoření jsou:

- je to bezpečný spořicí nástroj, téměř nulové riziko investice,
- vklady jsou pojištěny ze zákona,
- nezávislost na kapitálovém trhu (úrokové sazby z vkladů i úvěrů jsou pevné po celou dobu trvání vztahu),
- státní podpora ve výši 10 % z uspořené částky (max. 2 000 Kč ročně),
- zvýhodněné úroky při nečerpání úvěru,
- možnost čerpat následný úvěr s nízkým úrokem,
- jeden klient může mít více smluv o stavebním spoření,
- klientem může být každý, kdo má přiděleno rodné číslo a trvalý pobyt v ČR, tedy i občan jiného státu,

- stavební spoření lze uzavřít i na nezletilé osoby a získat tak v rodině více státních podpor. [19], [43]

Nevýhody stavebního spoření jsou:

- po dobu spoření nelze disponovat s finančními prostředky,
- pro získání státní podpory je nutné spořit nejméně 6 let,
- jeden státní příspěvek na jednoho klienta (max. 2 000 ročně),
- daň z úroků ve výši 15% (stejně jako u vkladů u bank),
- na financování koupě nemovitostí je zpravidla výhodnější hypotéka. [19], [43]

4.2.3 Český trh stavebního spoření

V současné době působí na českém trhu pět stavebních spořitelen. Jde o Stavební spořitelnu České spořitelny, Českomoravskou stavební spořitelnu, Raiffeisen stavební spořitelnu, Modrou pyramidu stavební spořitelny a Wüstenrot stavební spořitelnu. Dříve působila na českém trhu ještě HYPO stavební spořitelna, jenže ta byla v roce 2008 sloučena s Raiffeisen stavební spořitelnou. [8]

V případě samotného spoření jsou nabídky stavebních spořitelen téměř stejné. Liší se hlavně v oblasti poskytování úvěrů, zejména v úrokových sazbách. Zájemce o stavební spoření si musí rozmyslet, zda chce jen spořit, nebo uvažuje i o úvěru. Pokud uvažuje i o úvěru, tak se produkty liší v úrokových sazbách úvěrů a u některých produktů se dokonce vůbec neposkytují. Liší se ale i poplatky za vedení úvěru stejně jako u spoření nebo minimální naspořená částka nutná pro získání úvěru. [43]

Jednou z důležitých věcí při výběru spoření je volba cílové částky. Nejlepší je zvolit takovou částku, která odpovídá naspořeným prostředkům za 6 let. Čím vyšší se totiž zvolí částka, tím vyšší poplatek za uzavření smlouvy se bude platit. Není vhodné ale ani nastavit částku příliš nízkou, protože při navýšení cílové částky je nutné zaplatit poplatek, který mají nastavený všechny stavební spořitelny stejně, a to ve výši 1 % z navyšované částky. [18]

Klíčovou roli hraje také úroková sazba, která je poskytována na vklady. V případě samotného spoření je výběr produktu jednodušší, protože se nemusí brát v úvahu úroková sazba na úvěry. U mnohých produktů stavebních spořitelen je poskytována úroková sazba na vklady při nečerpání úvěru ve výši 2 %, poskytují se ale také ve výši 1 % a 1,5 % podle typu produktu. Úroková sazba na vklady při čerpání úvěrů je shodná s úrokovou sazbou na vklady při nečerpání úvěru u všech stavebních spořitelen a jejich produktů kromě Wüstenrot stavební

spořitelny u produktu Stavební spoření, kde se tyto dvě úrokové sazby liší o 1 % a vyšší je sazba při nečerpání úvěru. [43]

Při výběru produktu je nutné brát také v úvahu poplatky, které se budou muset zaplatit. Jedná se hlavně o poplatek za uzavření smlouvy, který se počítá z cílové částky, a poplatek za vedení účtu. U většiny produktů činí poplatek za uzavření smlouvy 1 % z cílové částky. Nižší nebo nulový se platí u stavebních spoření, které jsou určeny pro děti a mladistvé. Poplatek za vedení účtu se pohybuje okolo 25 Kč za měsíc. Nejnižší poplatek poskytuje Wüstenrot stavební spořitelna ve výši 20 Kč za měsíc u produktů Vychytralé spoření a Wüstenrot Team. Naopak nejvíce si účtuje Českomoravská stavební spořitelna u produktů Tarif Variant a Tarif Garant a to ve výši 27,50 Kč za měsíc, V Tabulce 5 jsou uvedeny podmínky jednotlivých stavebních spořitel. Jejich podmínky se liší v závislosti na typech produktů. [43]

Tabulka 5: Podmínky stavebních spořitel⁵

Stavební spořitelna	Poplatek za uzavření smlouvy (% z cílové částky)	Poplatek za vedení účtu (Kč za měsíc)	Úroková sazba vkladů (%)
Wüstenrot stavební spořitelna	0,00 – 1,00	20,00 – 25,00	1,00 – 2,00
Raiffeisen stavební spořitelna	1,00	26,33	1,00 – 2,00
Českomoravská stavební spořitelna	1,00	27,50	1,00 – 1,50
Stavební spořitelna České spořitelny	1,00	25,83	1,00
Modrá pyramida stavební spořitelna	0,00 – 1,00	25,00	2,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle[43]

⁵ Poplatky za uzavření smlouvy, za vedení účtu a úrokové sazby se u jednotlivých stavebních spořitel liší v závislosti na typech jejich nabízených produktů.

4.3 Analýza doplňkového penzijního spoření

4.3.1 Zhodnocení finančních prostředků v doplňkovém penzijním spoření

Prostředky jednotlivých účastníků umisťuje penzijní společnost do fondů podle strategie spoření zvolené účastníkem a dosažený výnos se připisuje účastníkovi na jeho penzijní účet. V současné době existují základní dva druhy fondů, do kterých můžeme investovat. Jedná se o fond transformovaný a fond účastnický. U transformovaných fondů patří mezi aktuální podmínky: garance nezáporného zhodnocení, státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele, výsluhová penze a jednorázové vyrovnání. Garance nezáporného výnosu je pro mnoho klientů lákavá, ale zdaleka ne všichni si uvědomují, že za tuto garanci budou platit v dlouhodobých horizontech ve formě ušlých zisků, protože výnosy zpravidla nepřevyšují inflaci. U účastnických fondů jsou zachovány státní příspěvky, daňové úlevy i možnost příspěvku zaměstnavatele, ale není tu garance nezáporného zhodnocení prostředků – bude v nich možné dosáhnout vyšších, ale i záporných výnosů. Nebudou však poskytovat výsluhové a pozůstalostní penze. V rámci účastnického fondu existují čtyři strategie, pomocí kterých je možné zhodnotit volné finanční prostředky. [15], [37], [44]

Prvním z nich je fond státních dluhopisů, který investuje do českých státních dluhopisů. Je zde zajištěno dosahování stabilních výnosů s nízkým rizikem ovšem s nižším zhodnocením. Odhaduje se, že výnos v této strategii by mohl dosáhnout 2 – 4 % p.a. Druhý je konzervativní fond, který se zaměřuje na nástroje peněžního trhu především na dluhopisy, je charakterizován nízkým rizikem a odhadovaný výnos činí 1,5 – 3 % p.a. Dalším fondem je fond vyvážený, který je kompromisem mezi konzervativním a dynamickým fondem. Výnosy zde více kolísají, ale zisk může být vyšší než u konzervativní strategie. Investuje převážně do dluhopisů, akcií i do hotovosti a nemovitostí. Tato strategie je vhodná pro ty, kteří upřednostňují vyvážený poměr mezi výší očekávaného výnosu a mírou investičního rizika. Odhadovaný výnos se pohybuje mezi 3 – 5 % p.a. Poslední je fond dynamický, který investuje především do akcií a nemovitostí, což znamená možnost větších zisků, ale i vysoké rizikovitosti. Jde o nejriskantnější strategii, přesto procento zhodnocení může dosahovat i dvouciferných hodnot. Společnosti jsou ovšem stále vázány zákonnými limity, proto se neočekává přehnaná angažovanost například v investování na rozvíjejících se trzích, takže penzijní společnosti předpokládají zhodnocení mezi 5 – 7 %. Výsledné zhodnocení fondů zveřejňuje Asociace penzijních společností na svých internetových stránkách. [37], [44]

Konkurenceschopným dělají z doplňkového stavebního spoření bezpochyby státní příspěvky a daňové úlevy. Při měsíční úložce 500 Kč, ke které dostane účastník od státu

130 Kč, se mu každá vložená pětistovka zhodnotí zhruba o 25 %. Problém ale je v tom, že touto sazbou se úročí pouze nově příchozí peníze. Následně celých 630 Kč leží ve fondu mnoho let a je rozhodující, jak s nimi bude fond a inflace hospodařit. Výhodou také je, že účastník se může domluvit se zaměstnavatelem a ten může účastníkovi do penzijních fondů přispívat. Zaměstnavatelé tuto možnost hojně využívají jako přílepkování ke mzdě, protože nemusí z vyplácených příspěvků hradit sociální a zdravotní pojištění. Statistiky uvádí, že svým zaměstnancům přispívá na penzijní spoření zhruba jedna čtvrtina zaměstnavatelů. Díky těmto příspěvkům se zvyšuje reálné zhodnocení nezanedbatelné části populace jejich vlastního účastnického příspěvku. [44]

Je nutné si uvědomit, že na toto spoření jsou odloženy peníze na desítky let, aniž by bylo možné je vybrat bez ztráty připsaných úroků a státních příspěvků. Tento produkt je tedy velmi zajímavý pro starší občany, kteří mají jen několik let do penze. Vložené prostředky se díky státnímu příspěvku zhodnotí vysokým úrokem. Avšak pro mladé lidi ztrácí státní příspěvky svoji výhodu, protože jejich podíl na celkovém výnosu velmi rychle klesá s rostoucí dobou účasti. Navíc je tu pro ně velmi malá likvidita, pokud nechtějí přijít o státní příspěvky, i když někdy malá likvidita může být pro někoho výhodou. Mimo to se s velkou pravděpodobností v průběhu let budou měnit podmínky doplňkového penzijního spoření. Důkazem toho mohou být i změny ve výši státních příspěvků, které jsou platné od 1. ledna 2013. [44]

Podle analýz z roku 2013 si spoří na penzi ve III. pilíři 49,9 % obyvatel ČR. Z analýz vyplývá, že ženy jsou v zajištění na penzi výrazně odpovědnější než muži. III pilíř také hojně využívají vysokoškoláci (75,3 %) a lidé ve středním věku (57,8 %). [29]

4.3.2 Výhody a nevýhody doplňkového penzijního spoření

Doplňkové penzijní spoření má řadu pozitivních stránek, ale i negativních. Pro jejich bližší představu jsou uvedeny v této kapitole.

Mezi výhody patří:

- státní příspěvek od 90 Kč do 230 Kč měsíčně,
- možnost snížení daňového základu až o 12 000 Kč ročně,
- možný příspěvek od zaměstnavatele. [18]

Mezi nevýhody patří:

- zhodnocení penzijních společností i přes státní příspěvky a daňové výhody nepokrývá inflaci, celkově je velmi nízké,
- po dobu spoření nelze nakládat s vkladem bez sankce a ztráty státních příspěvků,
- vklady nejsou pojištěny,
- nízká likvidita, vázání prostředků do 60 let (transformované fondy) či důchodového věku (účastnické fondy),
- politická rizika – možnost zrušení nebo snížení státních příspěvků i daňových úlev státem. [43], [44]

4.3.3 Český trh doplňkového penzijního spoření

Na úvod je nutné zopakovat, že penzijní společnosti vznikly 1. ledna 2013 transformací penzijních fondů, které před rokem 2013 nabízely produkt penzijní připojištění se státním příspěvkem. V této kapitole budou uvedena data za rok 2013, která se týkají penzijních společností, ale také zde budou ukázána data z roku 2011, kdy ještě penzijní společnosti neexistovaly, proto o nich bude psáno jako o penzijních fondech. [37]

Na českém trhu působí po různých změnách už jen deset penzijních společností. V následující Tabulce 6 jsou zobrazeny podíly jednotlivých penzijních společností na trhu. Největší podíl na trhu má PS České pojišťovny, jejíž tržní podíl činí 25,44 %. Za ním následuje PS České spořitelny s tržním podílem 17,94 %. Naopak nejnižší podíl má nejméně známá Penzijní společnost Conseq, u které činí méně než 1 %.

Tabulka 6: Podíl jednotlivých penzijních společností na trhu v % za rok 2013

Penzijní společnost	Podíl na trhu (%)
AEGON Penzijní společnost	1,880
Allianz Penzijní společnost	8,833
AXA Penzijní společnost	11,858
Conseq Penzijní společnost	0,002
Penzijní společnost České spořitelny	17,943
ČSOB Penzijní společnost	11,551
ING Penzijní společnost	9,716
Komerční banka Penzijní společnost	12,753
Penzijní společnost České pojišťovny	25,443
Raiffeisen Penzijní společnost	0,021

Zdroj: Upraveno dle [32]

A jak vybrat penzijní společnost? Společnosti se nejčastěji hodnotí podle čtyř parametrů. Hlavním parametrem bývá výnos, kterého společnost dosahovala. Dále se hodnotí kapitálová přiměřenost, která poměruje celkový majetek fondu (bez nákladů příštích období) s vklady klientů. Říká, jak je firma silná – jaká je její schopnost pokrýt kapitálem možné budoucí ztráty společnosti, jestli si může dovolit investovat i do rizikovějších aktiv a více tak zhodnotit vklady klientů. Jako třetí se hodnotí nákladovost, což je podíl celkových nákladů společnosti v daném roce očištěný o náklady na provize a průměrný vklad klientů. A na závěr se příkládá také velký význam nákladům pro příští období. Ty ukazují, kolik peněz zbývá společnosti zaplatit z dosud neuhrazených provizí, kolik musí dát do marketingu včetně reklamy. Od roku 2013 ale společnosti musí oddělit majetek klientů a akcionářů. [28]

4.4 Analýza životní pojištění z pohledu zhodnocení prostředků

4.4.1 Zhodnocení finančních prostředků v životním pojištění

Kapitálové a investiční životní pojištění slouží ke zhodnocení volných finančních prostředků. Kapitálové životní pojištění si zvolí ten segment klientů, který se z různých důvodů nemůže starat o své finanční prostředky a disponování s nimi nechává na pojišťovně. Pojišťovna se pak stará o investování těchto prostředků a nabízí klientům garantované

zhodnocení rezervy (tj. část pojistného tvořící spořicí složku). Technická úroková míra je název, který se používá pro tento garantovaný podíl na výnosech z finančního umístění v životním pojištění. Je garantována zákonem a její maximální výši určuje ČNB, v současné době činí 1,9 %. Ostatní klienti, kteří se chtějí starat a aktivně ovlivňovat výši zhodnocení svých finančních prostředků, upřednostní investiční životní pojištění. Veškerá rizika investování jsou na klientovi. Klient si sám určuje, kam se jeho peníze budou investovat, na výběr má několik investičních strategií podobně jako u doplňkového penzijního spoření. Strategie, které může klient zvolit, jsou uvedeny v Tabulce 7. Tyto strategie může v průběhu trvání pojištění měnit. Zhodnocení je tu zpravidla vyšší než u kapitálového životního pojištění, avšak pojišťovny zpravidla negarantují minimální zhodnocení. Existují i investiční životní pojištění s garantovaným výnosem ve výši 2,4 %. [6], [11], [18] [35]

Tabulka 7: Strategie používané v investičním životním pojištění

Strategie	Riziko	Určeno pro:	Časový horizont
Konzervativní	Nízké	investory, kteří jsou schopni podstoupit minimální riziko a jejich cílem je jistota stabilního zhodnocování.	Krátkodobý
Vyvážená	Střední	investory, kteří preferují vyvážený poměr mezi mírou investičního rizika a výší očekávaného výnosu.	Střednědobý
Dynamická	Vysoké	investory, kteří jsou ochotni postoupit vyšší riziko a očekávají za to vyšší míru výnosů. V důsledku rizikovosti strategie může dojít i ke zhodnocení investice.	Dlouhodobý

Zdroj: Upraveno dle [34]

U kapitálového pojištění jsou ze zaplaceného pojistného odečteny náklady na krytí ochrany a poplatky. Zbývající část pojistného je použita na tvorbu rezervy pojištění. V případě úmrtí klienta je vyplacena sjednaná pojistná částka a v případě dožití klienta je vyplacena sjednaná pojistná částka včetně podílů na výnosech. [34]

Investiční pojištění funguje na trochu jiném principu. Za zaplacené pojistné se totiž nakoupí podílové jednotky, které pojišťovna vloží na individuální účet klienta. Podílové jednotky určují hodnotu na individuálním účtu klienta podle zvolené investiční strategie. I zde si pojišťovna strhává náklady na krytí pojistné ochrany a poplatky. V případě úmrtí klienta je

podle individuálních podmínek pojišťoven vyplacena pojistná částka nebo aktuální hodnota individuálního účtu nebo obojí. V případě dožití je vždy vyplacena aktuální hodnota individuálního účtu. [34]

Pro maximalizaci zhodnocení je doporučená doba trvání obou pojištění určena na 10 let a více. Důležité je také si uvědomit, že se nezhodnocuje celé zaplacené pojistné, ale jen jeho spořicí složka. Pokud by chtěl tedy klient spořit či investovat bez pojistné ochrany, není pro něj tento produkt vhodný. Průměrná výnosnost životního pojištění je okolo 3 %. [34], [44]

4.4.2 Výhody a nevýhody kapitálového a investičního životního pojištění

Kapitálové životní pojištění a investiční životní pojištění slouží ke zhodnocení volných finančních prostředků. Stejně jako ostatní produkty, které jsou určeny k tomuto účelu má i životní pojištění svoje výhody a nevýhody.

Mezi výhody patří:

- pojistná ochrana, v případě pojistné události musí pojišťovna platit,
- zhodnocení finančních prostředků,
- možnost odečíst si z daňového základu až 12 000 Kč ročně za platby na životní pojištění,
- možný příspěvek zaměstnavatele až 24 000 Kč ročně, celou částku si může odečíst z daňového základu,
- u investičního životního pojištění možnost volby investiční strategie i během průběhu pojištění a tím i vyšší zhodnocení,
- u investičního pojištění je možné sledovat průběžně sledovat zhodnocení investiční složky pojištění a je možné tady vkládat i čerpat prostředky během trvání pojištění,
- u investičního a u variabilního kapitálového životního pojištění může klient měnit životní pojištění podle svých momentálních potřeb,
- u kapitálových a investičních životních pojištění s garantovaným zhodnocením bezstarostnost při rozhodování o možnostech zhodnocení,
- u kapitálového pojištění je garantovaná pojistná částka pro případ smrti, dožití i minimální zhodnocení finančních prostředků. [6], [18], [34]

Mezi nevýhody patří:

- vyšší náklady v případě zhodnocování než například u otevřených podílových fondů,
- ne každý si může životní pojištění uzavřít, jakmile je zdravotní stav klienta velkým rizikem, mohou ho pojišťovny odmítnout pojistit,
- nízká likvidita,
- u investičního pojištění nemusí být garantována výše zhodnocení a není tam garantována pojistná částka při dožití,
- u investičního pojištění kolísá hodnota individuálního účtu podle tržních rizik a při předčasném zrušení smlouvy může být vyplaceno méně, než je hodnota individuálního účtu,
- u kapitálového pojištění nelze ovlivňovat tvorbu kapitálové hodnoty pojištění,
- u kapitálového pojištění může být vyplaceno méně, než je kapitálová hodnota pojištění, při předčasném zrušení pojistné smlouvy. [6], [18], [34]

4.4.3 Český trh životního pojištění

Na českém trhu je dostupná celá řada životních pojistek. Z těch, které mají spořicí složku, převládají investiční životní pojištění. Vzhledem k tomu, že jde o dlouhodobý produkt, je nutné vybírat životní pojištění pečlivě a uváženě. Je možné spoléhat buď na vlastní úsudky, nebo využít služby odborníků, kteří se v záplavě životních pojištění orientují. Lidé mají tendenci uzavřít pojistku u pojišťovny, o které buď slyšeli, nebo u velké pojišťovny, u níž je menší pravděpodobnost, že ukončí spoji činnost kvůli finančním problémům. Menší pojišťovny však mohou mnohdy konkurovat těm větším nižší cenou či dalšími výhodami. [42], [43]

V posledních letech byla zřejmá zvýšená poptávka po uzavření životního pojištění, která souvisí s rostoucím množstvím hypotečních úvěrů. Zájemci byli především živitelé rodin, z nichž velká část splácí hypoteční úvěr. Nárůst poptávky byl také spjat se sjednocením pojistných sazeb pro muže a ženy, ke kterému došlo v roce 2012. Důsledkem sjednocení bylo navýšení pojistné částky u žen. Avšak v roce 2013 došlo se snížení tempa růstu životního pojištění. Udává se, že meziroční úbytek činí téměř 200 tisíc smluv. [42], [43]

V Tabulce 8 je možné vidět podíly jednotlivých pojišťoven na trhu životního pojištění v ČR za rok 2013. Tento rok byl nejlepším rokem pro pojišťovnu Allianz, protože jako jedna z mála zaznamenala meziroční nárůst a postoupila z osmé příčky na šestou. Dařilo se také Kooperativě, Pojišťovně České spořitelny nebo Generali Pojišťovně. Na rozdíl od těchto pojišťoven zaznamenala Česká pojišťovna v tržním podílu pokles, ale přesto si drží stále největší podíl na trhu. Pojišťovně AXA se tento rok nedařilo a poklesla ze šestého místa na desáté. [43]

Tabulka 8: Podíly jednotlivých pojišťoven na trhu životního pojištění a jejich pořadí za rok 2013

Pořadí	Pojišťovna	Podíl na trhu životního pojištění (%)
1.	Česká pojišťovna	22,40
2.	Kooperativa	14,30
3.	Pojišťovna ČS	12,90
4.	ING	10,50
5.	ČSOB Pojišťovna	6,40
6.	Allianz	6,30
7.	Generali Pojišťovna	6,00
8.	Metlife	5,20
9.	Komerční pojišťovna	3,30
10.	AXA	3,10

Zdroj: [43]

4.5 Analýza kolektivního investování

4.5.1 Výběr fondu

Při výběru fondu by si měl investor uvědomit, že to bude právě on, kdo nese konečné riziko v případě ztráty investice. Měl by se proto seznámit se statutem fondu, což je dokument, který obsahuje informace o investičním zaměření fondu, o možných rizicích spojených s investováním do daného fondu a další užitečné informace. Samozřejmě ho ovlivňuje i v minulosti dosažený úspěch, nebo neúspěch fondu, ale v žádném případě mu nezaručí, že se bude situace opakovat i do budoucna. [40]

Nelze přesně odhadnout vývoj hodnoty jednotlivých fondů, proto je dobré vybírat takové fondy, které mají pro investora největší přínos. A přínos právě ovlivňuje několik faktorů, které je dobré srovnávat. Jedná se o tyto faktory:

- transparentnost produktu,
- nákladová struktura produktu,
- výkonnostní potenciál vzhledem k riziku,
- dodržování pravidel diverzifikace. [46]

Transparentnost je důležitá pro rozhodování, protože na základě včas dodaným informacím může investor rozhodnout o realokaci svého portfolia. Výnosnost obvykle odhadnout nelze, ale je možné minimalizovat riziko špatné investice do předraženého fondu, proto je nutné sledovat vstupní poplatky, výstupní poplatky a roční náklady z objemu investice. U výkonnostního potenciálu vzhledem k riziku a dodržování pravidel diverzifikace je nutné využít historická data fondu. [35]

4.5.2 Výhody a nevýhody kolektivního investování

I přesto, že má kolektivní investování řadu výhod, není tak oblíbené jako předchozí tři finanční produkty. Samozřejmě má i několik nevýhod, které jsou také součástí této kapitoly.

Mezi výhody se řadí:

- diverzifikace rizika,
- profesionální správa úspor – fondy zaměstnávají specialisty pro investování,
- dostupnost a rozšířené investiční možnosti pro drobné investory,
- velký výběr fondů a možnost změnit zaměření investice,
- vysoká likvidita,
- nižší transakční náklady,
- dostatek informací – fondy poskytují denně aktualizované informace,
- daňové zvýhodnění oproti bankovním vkladům. [35]

Mezi nevýhody se řadí:

- vložené prostředky nejsou pojištěny,
- výnos není pevný a u některých fondů může i významně kolísat,

- poplatky a přírážky. [35]

4.5.3 Otevřené podílové fondy

Kolektivní investování je určeno pro ty, kteří se nechtějí sami rozhodovat o investování do konkrétních cenných papírů. Nejběžnějším typem kolektivního investování jsou otevřené podílové fondy. Otevřené podílové fondy svým podílníkům výměnou za vložené peníze vydávají tzv. podílové listy, jejichž hodnota odpovídá podílu investovaných prostředků na vlastním jmění fondu. Kurs podílového listu dává přesnou informaci o tom, jak se mění zhodnocení portfolia fondu. [35], [44]

Otevřené podílové fondy jsou charakterizovány tím, že zaměstnávají řadu analytiků a portfolio manažerů, kteří vyhledávají nejatraktivnější investiční možnosti a mají k dispozici mnohem více informací, než může nashromáždit individuální investor. Prostřednictvím těchto fondů je také možné investovat do cenných papírů, které si drobný investor sám koupit nemůže. Jednou z výhod také je, že je zde k dispozici široká škála fondů s různou rizikovostí, od fondů peněžního trhu s minimálním rizikem až po progresivní akciové fondy, které nabízí vysoký výnos, ale i riziko, že investor může část svých vložených prostředků ztratit. Na rozdíl například od termínovaných vkladů v bance, kde můžeme úspory vybrat až po uplynutí určité dohodnuté doby, je investiční společnost povinna odkoupit podílové listy kdykoliv. [44]

Výzkumy uvádějí, že je dobré investovat do otevřených podílových fondů dlouhodobě – například po dobu 10 let. Pak je tu pravděpodobnost, že až 44 % obchodů skončí s průměrným ročním výnosem 5 – 10 % a dalších 35 % skončí se zhodnocením průměrně 10 – 15 % p.a. Za rok 2012 byla průměrná výnosnost kolektivního investování 8,25 %. [42], [44]

4.5.4 Český trh kolektivního investování

Kolektivní investování je spojeno s řadou výhod, ale i s řadou rizik podle jednotlivých typů fondů a jejich zaměření. V České republice existuje řada fondů, jak zahraničních tak i domácích, seznam jednotlivých fondů je možné například nalézt na webových stránkách České národní banky. [40]

Podle Asociace pro kapitálový trh České republiky (AKAT), která sdružuje nejvýznamnější tuzemské investiční společnosti, zahraniční správce fondů, které nabízejí své produkty v ČR a další subjekty, dosáhla hodnota majetku kolektivního investování k 31. 12. 2013 investovaného do podílových a investičních fondů nabízených v ČR 269,84 mld. Kč.

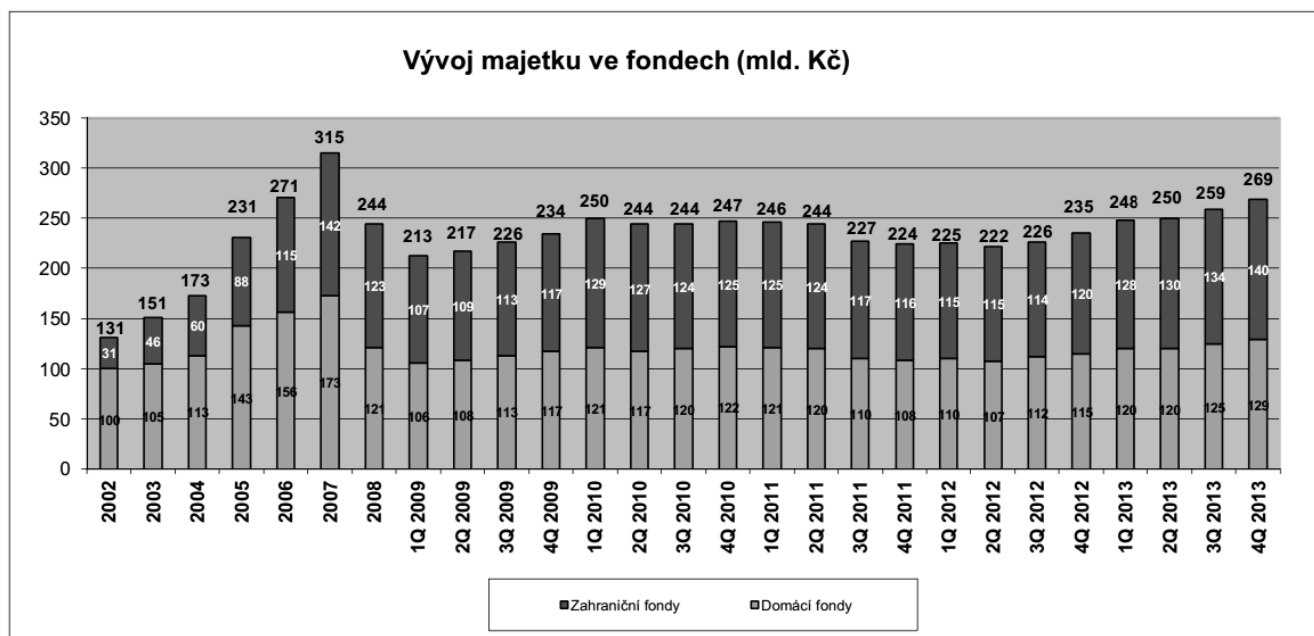
Oproti roku 2012 se tato hodnota zvýšila, protože v roce 2012 dosahovala 235,28 mld. Kč. Rozdělení hodnoty do domácích a zahraničních fondů je uvedeno v Tabulce 9. Hodnota majetku v zahraničních fondech převyšuje hodnotu majetku v domácích fondech. [33]

Tabulka 9: Hodnoty majetku v domácích a v zahraničních fondech v mld. Kč

Druh fondu	2012	2013
Hodnota majetku v domácích fondech	115,42 mld. Kč	129,46 mld. Kč
Hodnota majetku v zahraničních fondech	119,85 mld. Kč	140,38 mld. Kč

Zdroj: Upraveno dle [33]

Na Obrázku 7 je zobrazen vývoj majetku v domácích a zahraničních fondech. K největšímu vzestupu hodnoty majetku docházelo od roku 2002 do roku 2007. V roce 2007 majetek v zahraničních a domácích fondech dosáhl nejvyšší hodnoty za celé období. Po roce 2007 došlo k celkem výraznému propadu a od tohoto roku dochází jen k nevýrazným výkyvům.

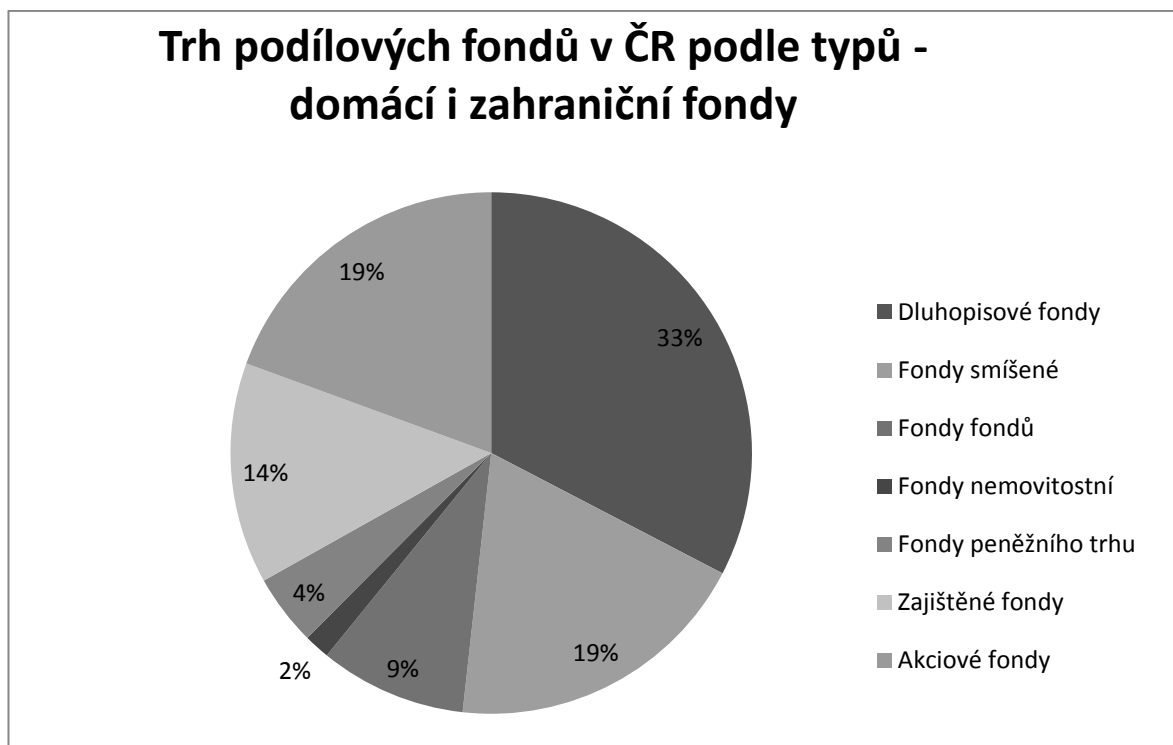

Obrázek 7: Obrázek zobrazuje vývoj majetku v zahraničních a domácích fondech od roku 2002 do 2013

Zdroj: [33]

V roce 2013 došlo k odlivu investic z fondů peněžního trhu a zajištěných fondů, a to především díky pokračující oblibě dluhopisových fondů a rostoucí obliby fondů

akciových a smíšených. Mezi nejoblíbenější fondy (zahraničními i domácími) tedy v roce 2013 patří fondy dluhopisové, jako druhé se umístily fondy akciové a hned za nimi následují fondy smíšené. To je možné vidět i na Obrázku 8. [33]

Obrázek 8: Graf zobrazuje trh podílových fondů v ČR (zahraniční i domácí fondy) podle typů za rok 2013

Zdroj: Upraveno dle [33]

5 DOPORUČENÍ DOMÁCNOSTEM

Před tím, než začnou domácnosti spořit nebo investovat, by měly zohlednit některé základní zásady spoření a investování. Ty jim mohou ulehčit výběr mezi nepřehledným množstvím spořicíh a investičních produktů, do kterých mohou alokovat své volné finanční prostředky.

5.1 Zásady investování

Znalosti a informace

Investor by měl investovat jen do produktů, které zná, kterým rozumí a má o nich dostatek informací. Jde o jednu z nejčastějších chyb, kterou investoři dělají. Poté je čekají mnohdy nepříjemná překvapení. S tím souvisí i nabídky finančních poradců. Ti často prezentují určité produkty jako velmi výhodné, avšak doopravdy tomu tak není. Ne všichni finanční poradci jsou nestranní. Zpravidla se snaží o získání vyšší provize.

Inflace

Inflaci se nevyplácí zanedbávat, ale domácnosti často činí i tuto chybu. Tím však mohou znehodnotit své finanční prostředky. Inflace totiž znamená klesající kupní sílu peněz. Proto by si měly vybírat takové produkty, které alespoň pokryjí očekávanou míru inflace.

Výnos a riziko

Cílem každého investora je dosáhnout co nejvyšších výnosů. Jenže situace není tak jednoduchá, protože v této oblasti existuje vztah výnosu a rizika. Čím vyšší je výnos, tím vyšší je riziko a naopak. Každý investor by si tak měl najít optimální poměr mezi výnosem a rizikem, který pro něho bude přijatelný.

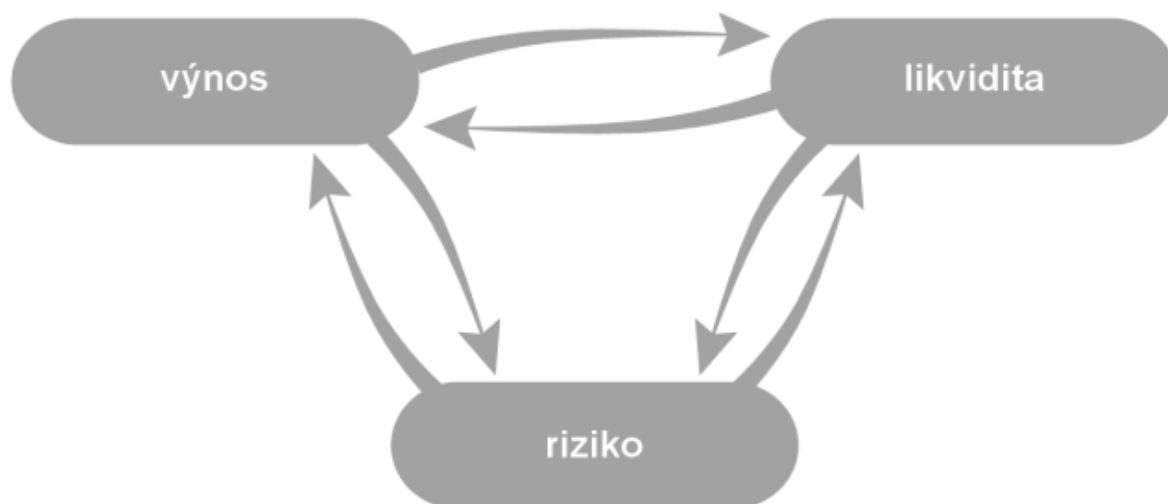
Likvidita

Před tím než bude subjekt investovat své volné finanční prostředky, měl by vědět, jak dlouho je může postrádat. Pokud může své peníze postrádat kratší dobu, měl by investovat do produktů s vyšší likviditou. Pokud je může postrádat dlouhodobě (v případě, že bude spořit například na důchod), může investovat do produktů s nižší likviditou. Tak je možné se vyhnout zbytečným sankčním poplatkům a dalším ztrátám za předčasné výpovědi smluv.

5.2 Vyhodnocení vybraných spořicíh a investičních produktů

Hodnocení investičních možností lze provést pomocí investičního trojúhelníku, který je znázorněn na Obrázku 9. Investiční trojúhelník zahrnuje základní tři charakteristiky každé investice – výnosnost, rizikovost a likviditu. Výnosy představují příjmy, které plynou z investice od okamžiku vynaložení finančních prostředků až do doby možného posledního příjmu investice. Volatilita (rizikovost) je jistota respektive nejistota obdržení výnosů, které očekáváme. Likvidita reprezentuje rychlost, se kterou lze přeměnit danou investici na nejlikvidnější aktivum, což jsou hotové peníze. Tyto tři faktory se hodnotí souhrnně a je možné mezi nimi najít optimální poměr, který bude pro investora nejpřínosnější. [23]

Ještě před hodnocením investičních možností pomocí investičního trojúhelníku musí být splněny dva předpoklady. Investor totiž musí disponovat dostatečnými finančními zdroji na realizaci investice. Pokud má investor velmi nízké příjmy, pravděpodobně zvolí jako investiční aktivum například spořicí účet. Pokud investor disponuje vyššími příjmy, bude pravděpodobně zhodnocovat svoje úspory pomocí dalších alternativ, které jsou k dispozici na finančním trhu. Kvalita investičního prostředí je druhý předpoklad, aby investor mohl začít hodnotit investice dle investičního trojúhelníku. Investor bude investovat pouze v důvěryhodném prostředí, kde nebudou hrozit významná rizika (politická, legislativní). [23]

Obrázek 9: Obrázek znázorňuje investiční trojúhelník

Zdroj:[23]

V Tabulce 10 jsou porovnány spořicí a investiční produkty pomocí základních charakteristik investičního trojúhelníku. Do průměrné výnosnosti nejsou zahrnuty poplatky ani státní příspěvky. Tyto faktory totiž závisí na nabídkách jednotlivých zprostředkovatelů, na výši příspěvků účastníka a dalších faktorech. Jak plyne z tabulky,

kolektivní investování vykazuje průměrnou výnosnost okolo 8 %, riziko závisí na zvoleném typu fondu a likvidita je vysoká. Obecně platí, že čím je fond výnosnější, tím vyšší je riziko ztráty investice. Například za rok 2012 vycházel nejlépe z hlediska těchto třech kritérií fond dluhopisový. Ten je charakteristický nižším rizikem a za rok 2012 dosahoval průměrné výnosnosti 9,7 %. Pro domácnosti lze považovat za přijatelný i spořicí účet, který dosahuje průměrných výnosů okolo 1,6 %, jeho rizikovost je nízká, protože vklady jsou ze zákona pojištěny a likvidita je vysoká. Hned za spořicím účtem se umístilo stavební spoření, jehož průměrná výnosnost je 1,5 %. Riziko je zde také nízké díky zákonnému pojištění vkladů, avšak je méně likvidní než spořicí účet. Z výše uvedených důvodů lze považovat tyto investiční nástroje pro většinu českých domácností za přijatelné. [45]

Tabulka 10: Vyhodnocení vybraných investičních příležitostí pomocí výnosnosti, rizikovosti a likvidity

Produkt	Průměrná výnosnost v p.a.⁶	Rizikovost	Likvidita
Spořicí účet	1,62 %	Nízká	Vysoká
Termínovaný vklad	0,65 %	Nízká	Střední
Stavební spoření	1,50 %	Nízká	Střední
Doplňkové penzijní spoření	4,25 %	Dle zvolené strategie	Velmi nízká
Životní pojištění	3,80 %	Dle zvolené strategie	Nízká
Kolektivní investování	8,25 %	Dle typu fondu	Vysoká

Zdroj: Vlastní výpočty a zpracování dle [34], [41], [44]

⁶ Do průměrné výnosnosti nejsou započítány poplatky, daně ani státní příspěvky.

ZÁVĚR

Bakalářská práce pojednávala o možnostech zhodnocení volných peněžních prostředků domácností v České republice. Jejím cílem bylo zhodnotit strukturu úspor českých domácností a poté analyzovat vybrané produkty, které domácnosti k tomuto účelu často využívají.

Úvodní část práce se zabývala strukturou úspor českých domácností. Vyplynulo z ní, že domácnosti změnilly razantně své chování, pokud jde o nakládání s penězi. Dříve zhodnocovaly své finanční prostředky pomocí vkladních knížek a termínovaných vkladů. Zejména od roku 2001 je zřejmý odklon od těchto tradičních forem úspor k jiným formám spoření a investování. I přesto dnes tvoří tradiční formy spoření okolo 50 % celkových úspor domácností.

Charakteristikou vybraných forem spoření a investování se zabývala další kapitola. V ní byly charakterizovány bankovní a nebankovní produkty – spořicí účty, termínované vklady, stavební spoření, doplňkové penzijní spoření, životní pojištění a kolektivní investování. Doplňkové penzijní spoření funguje nově namísto penzijního připojištění, které bylo možné sjednat do konce listopadu 2012. U všech produktů byly popsány základní souvislosti, které byly nutné pro pochopení dané problematiky.

V poslední části práce byly objasněny výhody a nevýhody výše uvedených produktů, jež byly také analyzovány z pohledu jejich likvidity a výnosnosti. Spořicí účty a termínované vklady jsou velmi konkurenceschopné. V rámci bankovního sektoru tvoří termínované vklady 39 % úspor a spořicí účty 23 % úspor domácností. Úročení spořicího účtu závisí na výši vkladu nebo na výši vkladu a zároveň na délce výpovědní lhůty. Mohou být také úročeny pouze jednoduchou úrokovou sazbou. Úročení se pohybuje od 0,05 % do 3 % ročně. Jejich konkurenční výhody také spočívají ve vysoké likviditě a nízkých nebo nulových poplatcích. Peněžní prostředky na termínovaných vkladech jsou na rozdíl od spořicího účtu fixovány po určitou vázací dobu. Proto zpravidla přinášejí vyšší zhodnocení než běžné účty a některé spořicí účty.

Z analýzy vyplynulo, že obliba stavebního spoření poklesla, zejména v letech 2009 a 2011, především kvůli avizovaným změnám stavebního spoření. I přesto zůstalo stavební spoření konkurenceschopným produktem hlavně zásluhou státní podpory, která činí 10 % z uspořené částky (maximálně 2 000 Kč ročně), avšak je nutné nechat vklady ve spořitelně nejméně 6 let. Je oblíbené také kvůli dobrému zhodnocení a nízkému riziku. Zhodnocení převyšuje většinu

spořicíh účtů a činí obvykle okolo 2 % p.a. V současné době na českém trhu působí pět stavebních spořitelén, jejichž nabídky jsou podobné. Liší se především v oblasti poskytování úvěrů ze stavebního spoření.

U doplňkového penzijního spoření jsou prostředky jednotlivých účastníků umístovány penzijní společnostmi do účastnických fondů podle strategie zvolené účastníkem a dosažený výnos se připisuje na jejich penzijní účet. Ve srovnání s penzijním připojištěním tu lze dosahovat vyšších výnosů. U doplňkového penzijního spoření ale není garantováno nezáporné zhodnocení, takže lze dosahovat i záporných výnosů. Předpokládané zhodnocení se liší v závislosti na zvolené strategii a může se pohybovat od 1,5 % do 7 %. Konkurenční výhodou tohoto spoření jsou také státní příspěvky. Nevýhodou je bezpochyby nízká likvidita. Peníze jsou fixovány desítky let bez možnosti vybrat je, aniž by účastník nepřišel o připsané úroky a státní příspěvky.

Životní pojištění neslouží jen k pojištění životní rizik, ale často se také využívá jako nástroj ke zhodnocení volných finančních prostředků. Z tohoto pohledu se pak rozlišuje kapitálové a investiční životní pojištění. Kapitálové je určeno pro segment klientů, který se z nějakých důvodů o své finanční prostředky nemůže starat. Nechává s nimi disponovat pojišťovnu, která klientům nabízí garantované zhodnocení rezervy. Tento zaručený podíl na výnosech je garantován zákonem a jeho maximální výši určuje ČNB. V současnosti činí 1,9 %. Jiný segment klientů, který si chce určovat, pomocí kterých strategií budou jeho prostředky zhodnocovány, využívá investiční životní pojištění. Zhodnocení je tu zpravidla vyšší než u kapitálového životního pojištění, avšak minimální zhodnocení tu garantováno není. Nevýhodou životního pojištění je nízká likvidita, protože doporučená doba investování je minimálně 10 let.

Posledním analyzovaným produktem bylo kolektivní investování. Určeno je pro segment klientů, který se nechce sám rozhodovat o investování do konkrétních cenných papírů. Existuje velké množství fondů s různou rizikovostí a různými výnosy, do kterých může být investováno. Investované prostředky jsou velmi likvidní. Ačkoli přináší řadu výhod, není tak oblíbené jako předchozí možnosti spoření a investování. Přesto v posledních pěti letech hodnota majetku investovaného v domácích a zahraničních fondech pomalu vzrostla.

POUŽITÁ LITERATURA

I. Tištěné zdroje

- [1] CIPRA, Tomáš. Pojistná matematika: teorie a praxe. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2006, 411 s. ISBN 80-869-2911-6.
- [2] ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
- [3] DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. 3. vyd. - přeprac. Praha: Ekopress, c2009. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, Eva a Jaroslav DAŇHEL. Teorie pojistných trhů. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010, 216 s. ISBN 978-80-7431-015-7.
- [5] DVOŘÁK, Petr a Petr TEPLÝ. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 338 s. ISBN 80-7201-515-X.
- [6] JANDA, Josef. Spořit nebo investovat?. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 167 s. ISBN 978-80-247-3670-9.
- [7] JANDA, Josef. Zajištění na stáří: jak se co nejlépe připravit na podzim života. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 197 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4400-1.
- [8] KIELAR, Petr. Matematika stavebního spoření. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2010, 142 s. ISBN 978-80-86929-63-7.
- [9] LIŠKA, Václav. Kapitálové trhy a kolektivní investování. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. ISBN 80-864-1963-0.
- [10] MELICHER, Ronald W, Edgar NORTON a Laura TOWN. Finance. Hoboken, NJ: Wiley, c2007, xxviii, 572 p. ISBN 978-047-0007-204.
- [11] POLÁCH, Jiří. Reálné a finanční investice. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2012, xvi, 263 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-436-0.
- [12] POLOUČEK, Stanislav. Peníze, banky, finanční trhy. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xviii, 414 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-152-9.
- [13] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava a Petr TEPLÝ. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.

- [14] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- [15] RYTÍŘOVÁ, Lucie. *Důchodový systém v České republice*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, 115 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-821-5.
- [16] SEKERKA, Bohuslav a Liběna ČERNOHORSKÁ. *Peněžnictví II: pro kombinované studium*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005, 99 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-719-4739-3.
- [17] SEKERKA, Bohuslav. *Bankovníctví II: distanční opora*. Vyd. 3. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, 79 s. ISBN 978-80-7395-319-5.
- [18] SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, 220 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 978-80-247-4832-0.
- [19] SYROVÝ, Petr. *Financování vlastního bydlení*. 5., zcela přeprac. vyd. Praha: Grada, 2009, 143 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 978-80-247-2388-4.
- [20] SYROVÝ, Petr. *Jak si spořit na důchod: zorientujte se v důchodové reformě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 152 s. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-4479-7.
- [21] SYROVÝ, Petr. *Investování pro začátečníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 105 s. ISBN 80-247-1366-7.
- [22] ŠÍDLO, Dušan. *Život jako riziko, aneb, Zásady pojišťování životních rizik*. 1. vyd. Praha: D. Šídlo, 2010, 188 s. ISBN 978-80-904345-1-6.
- [23] ŠOBA, Oldřich, Martin ŠIRŮČEK a Roman PTÁČEK. *Finanční matematika v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 300 s. Partners. ISBN 978-80-247-4636-4.
- [24] Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. In: *Sbírka zákonů*. 2011.

II. Internetové zdroje

- [25] Akademie investování: Co je investice. Patria Online [online]. 2014 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/akademie/uvod-do-investovani-co-je-investice.html>
- [26] Doplnkové penzijní spoření startuje. Epravo [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/doplnkove-penzijni-sporeni-startuje-88353.html>
- [27] Investiční dotazník. Allianz [online]. 2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.allianz.cz/file/17022/Investicni_dotaznik_DS_DPS_verze_02.pdf
- [28] Jak vybírat penzijní fond. Modrá penze [online]. 2012 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.modrapenze.cz/zjistete/jak-vybirat-penzijni-fond>
- [29] Každý druhý Čech si spoří na důchod ve třetím pilíři. České reformy [online]. 2013 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/kazdy-druhy-cech-si-spori-na-duchod-ve-tretim-piliri/>
- [30] Úročení a poplatky. *Spořicí účet* [online]. 2014 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://www.nejsporiciucet.cz/uroceni-a-poplatky/>

III. Internetové stránky

- [31] Asociace českých stavebních spořitelů. <<http://www.acss.cz>>
- [32] Asociace penzijních fondů České republiky <<http://www.apfcr.cz>>
- [33] Asociace pro kapitálový trh České republiky. <<http://www.akatcr.cz>>
- [34] Česká asociace pojišťoven. <<http://www.cap.cz>>
- [35] Česká národní banka <<http://www.cnb.cz>>
- [36] Český statistický úřad <<http://www.czso.cz>>
- [37] Penzijní portál Důchodová reforma <<http://www.duchodovareforma.cz>>
- [38] Finanční portál finance.cz <<http://www.finance.cz>>
- [39] Finanční portál Finance iDnes <<http://www.finance.idnes.cz>>
- [40] Finanční portál Finanční vzdělávání <<http://www.financnivzdelavani.cz>>
- [41] Finanční portál Finparáda <<http://www.finparada.cz>>
- [42] Finanční portál investujeme.cz <<http://www.investujeme.cz>>
- [43] Finanční portál měšec.cz <<http://www.mesec.cz>>

[44] Finanční portál peníze.cz <<http://www.penize.cz>>

[45] Finanční portál penízenavic.cz <<http://www.penizenavic.cz>>

[46] Ministerstvo financí České republiky. <<http://www.mfcr.cz>>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Investiční dotazník - 68 -

Příloha A: Investiční dotazník

Allianz penzijní společnost, a. s.
Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8, Česká republika

Investiční dotazník, verze: AZPS201302

Příjmení Jméno Datum narození . .

1. Jaké máte praktické zkušenosti s finančními produkty?	Body
a. Nemám žádné zkušenosti	0
b. Mám zkušenost se základními bankovními produkty (běžné účty, termínované vklady, spořicí účty)	2
c. Mám zkušenost s různými finančními produkty nad rámec základních bankovních produktů (stavební spoření, penzijní připojištění, životní pojištění)	4
d. Mám zkušenost s finančními produkty investičního charakteru (podílové listy, dluhopisy, akcie, komodity apod.)	7
2. Jakým způsobem investujete?	
a. Neinvestuji vůbec	0
b. Při investování využívám pouze služeb finančního poradce	3
c. Při investování využívám služeb finančního poradce, u některých druhů investic se rozhoduji samostatně	5
d. Při investování se rozhoduji samostatně, nevyžívám služeb finančního poradce	5
3. Snižte-li se hodnota Vaší investice s investičním horizontem 5 a více let o 10 – 15 %, jak zareagujete?	
a. Rychle požádám o převod investice z rizikovějšího fondu do bezpečnějšího fondu	0
b. Vyčkám na další vývoj; bude-li hodnota investice i nadále klesat, požádám o převod celé investice z rizikovějšího fondu do bezpečnějšího fondu	2
c. Vyčkám na další vývoj; bude-li hodnota investice i nadále klesat, požádám o převod části investovaných prostředků z rizikovějšího fondu do bezpečnějšího fondu	4
d. Nebudu prostředky přemísťovat, naopak využiji této příležitosti nižší ceny a zvýším svou investici v rizikovějším fondu	8
4. Jakou část ze svého měsíčního příjmu pravidelně spoříte?	
a. Nechci odpovídat	0
b. Méně než 5 %	1
c. 5 – 10%	2
d. 10 – 15%	3
e. Více než 15 %	4
5. Kolik je Vám let?	
a. 55 a více let	1
b. 50 - 54 let	3
c. 40 - 49 let	6
d. 39 a méně let	10
6. Odhadněte celkovou výši Vašeho majetku (po odečtení závazků)	
a. Nechci odpovídat	0
b. Do 500 000,- Kč	1
c. 500 000 – 1 500 000,- Kč	2
d. 1 500 000 – 5 000 000,- Kč	3
e. Nad 5 000 000,- Kč	4
Počet bodů celkem	

Důchodové spoření	Součet bodů		Allianz důchodový fond státních dluhopisů	Allianz konzervativní důchodový fond	Allianz vyvážený důchodový fond	Allianz dynamický důchodový fond	Název strategie
	od	do					
Doporučené strategie spoření ke smlouvě číslo: <input type="text"/>	1	9	-	100%	-	-	Konzervativní
	10	16	-	50%	50%	-	Rozvážená
	17	23	-	-	100%	-	Vyvážená
	24	30	-	-	50%	50%	Výběrová
	31	38	-	-	-	100%	Dynamická

Doplňkové penzijní spoření	Součet bodů		Allianz účastnický povinný konzervativní fond	Allianz vyvážený účastnický fond	Allianz dynamický účastnický fond	Allianz účastnický fond Selection	Název strategie
	od	do					
Doporučené strategie spoření ke smlouvě číslo: <input type="text"/>	1	9	100%	-	-	-	Konzervativní
	10	16	50%	50%	-	-	Rozvážená
	17	23	-	100%	-	-	Vyvážená
	24	30	-	50%	25%	25%	Výběrová
	31	38	-	-	75%	25%	Dynamická

Prohlašuji, že všechny mnou výše uvedené informace jsou pravdivé a úplné a zaznamenávají moje požadavky a potřeby související se smlouvou. Dotazník je přílohou této smlouvy. Byl(a) jsem poučen(a), že v případě neposkytnutí nebo podání informací zjevně neúplných, nepřesných nebo nepravdivých, nemůže Allianz penzijní společnost, a. s., vyhodnotit, zda doporučená strategie spoření odpovídá mým cílům, odborným znalostem nebo zkušenostem potřebným pro pochopení souvisejících rizik.

Účastník odmítl tento investiční dotazník vyplnit.

T.č. 520.02/04.2013

. .

Datum podpisu

Podpis účastníka

Zprostředkovatel

Podpis a razítko osoby jednající jménem Allianz penzijní společnosti, a. s.